

BIBLIOTECA DIMINERTR

HENRI DE RÉGNIER
DE LA ACADEMIA FRANCEZĂ

**SECRETUL
CONTESEI
BARBARA**

NUVELE

Traducere de **THEODOR SOLACOLO**

No. 41

PREȚUL 6 LEI

40650 C

840-3

517889

BIBLIOTECA „DIMINEAȚA“

HENRI DE RÉGNIER
DE LA ACADEMIA FRANCEZĂ

SECRETUL
CONTESEI
BARBARA

NUVELE

Traducere de THEODOR SOLACOLO

40650 C

517.889

EDITURA „ADEVÉRUL“, S. A.
Strada Sărindar, 9-11

1035

SECRET

U.S. GOVERNMENT PRINTING OFFICE

SECRET
COMMITTEE
BARBARA

SECRET

11 octombrie 1926
Parfenie Miculae
anul III drept Către

274

SECRETUL CONTESEI BARBARA

Omul a cărui stranie spovedanie o veți citi mai jos, descindea dintr'o nobilă familie venețiană. Zic „descindea” fiindcă în momentul când mi-a căzut în mână acest curios document, autorul lui nu mai trăia. El murise câteva săptămâni mai înainte în spitalul din insula San-Servoio, unde trăise închis mulți ani dearându-l.

Intâmplarea aceasta, cred că fusese de altfel și motivul pentru care directorul azilului de nebuni, domnul C. îmi încredințase simptomatica lui elucubrație. E drept că fusesem recomandat în mod călduros domnului C. și că ancheta psihologico-medicală pe care voiam s'o fac la „Manicomio” îl asigura de toate intențiile mele. Fiind sigur deci că nu am să abuzez de mărturisirile defunctului său pensionar, el nu avu nici un scrupul, dându-mi deplina libertate să copiez manuscrisul pe care astăzi m'am hotărît să-l public.

Mă consider de altfel mai liber să fac lucrul

acesta, cu cât evenimentele de cari este vorba, s'au petrecut acum 25 de ani aproape.

Pe vremea aceea, studiile cari îmi îndreptaseră pașii până la Veneția, mă pasionau așa de mult, că nu-mi dădeau răgaz să gust nici măcar frumusețile poeticei și pitoreștei cetăți a Dogilor. Abia dacă putusem vizita în grabă câteva monumente, fără să mă gândesc un singur moment la repaosul ce mi l-ar fi oferit singurul oraș din lume unde poți uita cu adevărat neplăcerile vieții moderne.

Pe vremea aceea, în mijlocul atâtor lucruri frumoase pe cari le vedeam pentru prima dată în viață, eu nu mă ocupam decât de studiile mele. Astăzi însă, nu mă pot gândi decât cu oarecare jenă la tânărul voiajor care trăia la Veneția ca nu importă unde în alt loc, și care pentru biserica San-Marco sau pentru Palatul Ducal, nu găsea decât priviri neglijente.

Adevărul este însă, că indiferența mea mergea și mai departe, deoarece în toată Veneția nu putusem găsi un alt loc mai bun de locuit, decât în fața gării. Dar tot atât de adevărat este că alegându-mi această locuință, nu avusesem în vedere decât confortul și prețul ei foarte modest. Recunosc însă că pe vremea aceea, aveam simțul frumuseții cu totul atrofiat. Așa bunioară, cele mai interesante locuri din Veneția, erau pentru mine cafeneaua Florian unde îmi plăcea să consum șerbeturi, Lido unde făceam băi și spitalul din insula San-Servolo, al cărui director se interesa

foarte de aproape de studiile mele, ajutându-mă din când în când cu prețioasele lui sfaturi.

Ah! ce om cumsecade era acest Signor C.!... Păstrez și astăzi cea mai plăcută amintire a convorbirilor avute în cabinetul său de lucru, care se afla chiar în insula nebunilor. Ferestrele se deschideau pe o terasă plantată cu trei chiparoși de mărimi diferite, cari dominau întinderea lagunei dela Malamocco până la Chioggia. Aci ne așezam mai totdeauna când aveam ceva de discutat. Peisajul era admirabil și liniștea nu era intreruptă decât de urletele ce veneau din curtea nebunilor sau în perioada refluxului mării, de chițcăitul șoarecilor cari se sbăteau în nămolul dela temelia zidului.

În timpul unei asemenea discuții, domnul C. îmi comunică documentul pe care îl veți citi așa după cum l-am copiat și tradus.

Manicomio-San Servolo, 12 Mai 18..

„Acum când toată lumea mă crede nebun, nimic nu mă mai poate împiedica să povestesc adevărul adevărat asupra evenimentelor cari au determinat internarea mea în acest spital, de unde probabil că nu am să mai ies niciodată.

„Cei cari însă, întâmplător, vă veți arunca ochii pe aceste rânduri, să nu credeți că aveți de-a face cu vreun maniac din cei cari fabrică nesfârșite încriminări contra greșelilor medicale cărora se pretind căzuți victimă, sau cari denunță fie misterioasele mașinațiuni de familie, fie dramele intime de pe urma cărora și-au pierdut libertatea.

Nu. Departe de mine ideia de a-mi plânge soarta sau a reclama contra măsurilor ce s'au luat cu privire la persoana mea. De când sunt aici niciodată nu mi-a trecut prin gând putința unei evadări. Din contra, celula mea dela San-Servolo, îmi face mai repede impresia unui refugiu, decât a unei închisori. Ea îmi statornicește siguranța pe care n'aș putea-o găsi nicăeri mai bună decât aci și din care nu vreau să es pentru nimic în lume. Iată pentruce binecuvintez grosimea zidurilor și soliditatea drugilor de fier cari de azi înainte mă pun pentru totdeauna la adăpost de societatea omenilor și în special de aceia cari se îndeletnicesc cu judecarea acțiunilor omenеști.

„Dacă aceste rânduri ar cădea în mâna magistraților, sunt mulțumit că, pentru ei, ele nu pot avea nici o valoare. Cât mă privește pe mine, ele nu-mi pot cauza nici un rău, fiindcă atât legea cât și medicii m'au declarat nebun. Calitatea aceasta deci, îmi dă dreptul să vorbesc așa cum trebuie. Nebunia mea, îmi este singura apărare. De aceea în momentul când am fost adus aci, am făcut tot posibilul ca să par nebun. M'am rostogolit pe pământ, m'am prefăcut că vreau să strâng de gât pe gardian și am bătut câmpii cu atâta prețiozitate și artă că m'aș fi putut înșela și pe mine însumi. Dar la urma urmelor, nu era oare vorba să-mi asigur viața și să mă pot bucura în pace de toate avantajile ce mi le confera noua mea situație?

„Acum cred că m'ați ghicit. Nu sunt deloc nebun. Am fost însă victima unei aventuri fantastice, una din acele aventuri pe cari nimeni nu vrea să le creadă, fiindcă la drept vorbind, ele depășesc putința slabelor noastre mijloace de pricepere. Dar ascultați-mi mai întâi aventura și la urmă, judecați-mă:

„Prima mea nenorocire în viață a fost că m'am născut sărac, iar a doua, că natura m'a făcut leneș. Părinții mei sunt de viță nobilă. Ce folos însă, dacă norocul nu le-a surâs niciodată!... Cu toate acestea educația pe care mi-au dat-o, a fost din cele mai alese, plasându-mă chiar într'unul din cele mai bune institute din Veneția, pe care nu-l frecventează decât tinerii celor mai de seamă familii. Aci făcui cunoștința contelui Odoardo Grimanelli despre care am să vă vorbesc mai la vale.

„Atât eu cât și el, nu învățarăm aproape mai nimic și după ce, de bine de rău, îmi sfârșii studiile, părinții mei se gândiră să-mi caute o ocupație.

„In momentul acela însă interveni blestemata mea lene pe care nu o puteam învinge, oricâtă voință aș fi cheltuit. Lucrul acesta dovedea de altfel că sunt un venețian autentic. La ce bun să te naști în cel mai frumos oraș din lume, dacă trebuie să muncești ca și pe aiurea? Veneția singură nu-mi era oare o ocupație suficientă? Trăiam bucurându-mă la fel atât de prezentul cât și de trecutul ei. Mi-ar fi plăcut să-mi petrec timpul

cercetându-i istoria prin vechile ei arhive. Dar pentru aceasta îmi trebuiau bani, și banii îmi lipseau cu desăvârșire. Cum aș fi putut deci să înlătur acest obstacol ce se punea deacurmezișul gustului meu de „pierdevară” și de istoric amator?...

„Intr’o zi, când mă gândeam la aceste greutăți, îmi trecu prin minte ideea fatală care trebuia să mă aducă mai târziu aici. Intrasem în biserica San-Marco. Așezat pe o bancă, priveam marmorele prețioase și mozaicurile cari împodobesc acest capodeoperă. Mă simțeam hipnotizat de aurul răspândit în jurul meu și de toată aceea bogăție strălucitoare care făcea din interiorul bisericii un fel de grotă plină de vrăji. Sărăcia mea începuse să mă umilească și să mă deprime, când — nu știu de ce — îmi adusei aminte de colecția vechilor documente de Stat pe cari le răsfoisem chiar în dimineața aceea la Arhive. Era un raport al Inchizitorilor asupra unui aventurier de origină germană, un anume Hans Glücksberger care pretindea că posedă știința de a transforma metalele. Omul acesta operase și la Veneția pe la mijlocul veacului al XVIII, unde reușise să-și facă o mulțime de adepți.

„In momentul acela îmi simții creerul luminat de o idee cu adevărat extraordinară. Bolțile de aur ale bisericii San-Marco începuseră să se învâртеască deasupra capului meu și la un moment dat părură că se prăbușesc îngropându-mă

sub ele... Fiindcă secretul acesta a existat, pentru ce s'ar fi pierdut fără urmă? Cine sunt astăzi depozitarii lui?... Trebuia dar să-i aflăm cu orice preț, să intru în contact cu ei și la rândul meu să cunosc și eu secretul fabricării aurului.

„Hotărîrea mea fusese luată. Obținui dela familie un nou termen pentru alegerea unei carieri și mă cufundai cu tot sufletul în studiul ocultismului și al tratatelor de alchimie. În scurt timp ajunsei la convingerea că puterea de a fabrica aurul nu este o fabulă și că Hans Glückberger avusese, de bună seamă, această putere, pe care trebuie să fi comunicat-o unora din adepții lui venețieni. Convingerea aceasta îmi mări sârguința. Continuai deci investigațiunile și în curând mă găsii pe drumul cel bun.

„Printre adepții neamțului, era citată și o contesă Barbara Grimanelli. Femeia aceasta, foarte inteligentă, după spusele contemporanilor ei, reușise în câțiva ani numai, să-și refacă averea care fusese foarte sdruncinată. Ea reconstruise apoi palatul Grimanellilor pe care, printre altele, îl decorase și cu freștile lui Pietro Longhi. Pentru mine deci, nu mai exista nici o îndoială. Averea misterioasă a contesei Barbara nu era decât rezultatul secretului al cărui actual legatar trebuia să fie strănepotul ei Odoardo.

„Dar figura acestei contese Barbara, îmi era foarte cunoscută!... O vedeam parcă din nou în mijlocul tabloului în care Longhi așezase pe diferiți membri ai familiei Grimanelli în jurul unei

mese la un joc de cărți. Scena era amuzantă și plină de viață cu figurile ei în mărime naturală și cu decorul ei de adevărat miraj. Contesa Barbara era reprezentată în picioare, în mijlocul jucătorilor. Era o femeie înaltă, cu privirea aspră și mândră. În mână ținea o hârtie rulată pe jumătate și acoperită cu semne cabalistice. Mă miram chiar cum aceste semne nu mă îndrumaseră mai dinainte pe calca cea bună. Dar existența pe care Odoardo o ducea dela majoratul său, nu-mi explica oare îndeajuns misterul pe care vream să-l aflăm? Toată lumea știa că tatăl lui Odoardo murise după ce își cheltuisese toată averea. De doi ani însă, Odoardo, făcea cheltuelile cele mai extravagante. Palatul Grimaneli fusese restaurat și adus din nou la valoarea lui de altădată. Odoardo călătorea tot timpul când la Londra, când la Paris, unde petrecea cheltuind sume enorme. Dar toate lucrurile acestea la un loc, nu dovedeau oare îndeajuns că Odoardo cunoștea secretul contesei Barbara și al lui Hans Glücksberger, același secret misterios a cărui cheie o căutam și eu?

„Ei bine, secretul acesta trebuia să-l aflăm cu orice preț. Pentru ce oare Odoardo ar fi refuzat să-l împartă cu mine când ar fi aflat că perspicacitatea mea i-a descoperit existența?... Cum puteam însă ajunge până aci?...

„Prima condiție era să-l văd pe Odoardo. Fiindcă îl știam la Veneția în momentul acela, a doua zi mă și dusei la palatul Grimaneli. Servitorul mă introduse chiar în galeria unde se găsea

fresca lui Longhi. Cum însă Odoardo întârzia să se arate, avusei tot timpul să examinez din nou pictura. Dintre toate personajele depe zid însă, pe mine nu mă interesa decât contesa Barbara. Privirea ei aspră și amenințătoare, mă impresionează. Mâna ei parcă strângea cu ură creionul pentru fardat sprâncenele, pe care căuta să-l ascundă privirilor indiscrete.

„Apariția lui Odoardo, puse capăt reflexiunilor mele. Odoardo mă primi cu multă prietenie, îmi vorbi de ultimul său voiaj la Londra, mă întrebă apoi de sănătate și în urmă se interesă dacă m'am hotărât în fine să-mi aleg și eu o carieră. La ultima lui întrebare, eu răspunsei în doi peri. Pentru a-mi justifica lipsa de hotărâre, găsii ca pretext, gustul meu pentru cercetările prin arhive. Odoardo mă ascultă cu multă bună voință. Desigur că pentru el, singurele ocupațiuni admisibile, erau voiajurile, petrecerile și femeile. Lucrul acesta îl înțelegeam și eu; dar și cercetările mele pline de erudiție, își aveau importanța lor. Așa bunioară, printre altele, îi povestii cum în ultimul timp descoperisem interesante amănunte asupra bunicei sale contesa Barbara. În clipa în care pronunțasem acest nume, cu gestul îi arătasem și portretul din perete. Odoardo păru la început oarecum încurcat. Imediat însă începu să râdă sgomotos.

— „Haide, mărturisește că trebuie să fi descoperit vreo aventură din tinerețea respectabilei mele bunici. Voi oamenii erudiți, sunteți la fel

cu toții. Inchipuește-ți că la Paris a apărut de curând o broșură în care un savant tot că și tine, pretinde a fi pus mâna pe o corespondență foarte compromițătoare între contesa Barbara și aventurierul Casanova de Seingalt.

„Și Odoardo mă privi pe sub gene. La rândul meu, începui să râd și eu.

— „Lucrul este foarte posibil, scumpul meu Odoardo. El nu m'ar mira deloc fiindcă, probabil că acest Casanova a inițiat pe bunică-ta în secretele alchimiei și magiei. Nu uita că pe vremea aceea Veneția era plină de vrăjitori. Unii din ei se pripășiseră chiar din străinătate.

„Odoardo nu mai râdea. Părea căzut pradă unei tristeți profunde care îl făcu să schimbe grăbit cursul convorbirii, revenind asupra carierii ce trebuia să mi-o aleg neapărat și cât mai curând. Ba ceva mai mult, Odoardo se oferi chiar să mă ajute. Dacă aveam nevoie, el se punea cu totul la dispoziția mea. Tot vorbindu-mi, Odoardo începuse să-și sune în mod neglijent cele câteva piese de aur din buzunar.

Sărmane Odoardo!... Ce-mi trebuia mie, nu erau piesele tale, ci secretul pe care îl dețineai și pe care la rândul meu, eram hotărît să-l obțin fie de bunăvoie, fie prin forță. Cum aș fi putut însă ajunge în stăpânirea formulei misterioase și suverane? Prin persuasiune sau prin violență?...

„Primele săptămâni după această întrevvedere, mi le petrecui combinând și încercând mijloacele cu cari trebuia să-mi ajung scopul. În fiecare zi,

petreceam ore întregi meditând în grota de aur din catedrala San-Marco. Apoi mă aruncam în câte o gondolă și mă duceam până unde laguna era cu totul pustie. Tăcerea apelor mute îmi însuflețea parcă reflexiile. Intr'o seară, când gondola mea plutea pe lângă vechile ziduri ale insulei San-Servolo, îmi făcui următorul plan; Voiu cere lui Odoardo o întrevedere particulară și în urmă, când vom fi între patru ochi, îl voiu provoca să vorbească. Forța mușchilor mei, era îndestulătoare pentru a-l convinge și a-mi ajunge scopul.

„Așteptai deci întoarcerea lui Odoardo care se dusesse la Roma ca să asiste la o reprezentație teatrală. Ziua fatidică sosi în fine și ea. Odoardo îmi dăduse întâlnire la ora șase seara. Pe la cinci și jumătate deci, o pornii spre palatul Grimaneli.

„Planul meu fusese aranjat dinainte. În buzunar ascusesem un căluș de gură și o bucată de sfoară destul de solidă. De asemenea luasem cu mine și revolverul. Trebuie să mărturisesc că eram foarte liniștit. Un singur lucru mă preocupă. Nu știam dacă Odoardo are să mă primească în fumoar sau în galeria unde se găseau picturile lui Longhi. Eu aș fi preferat fumoarul, care era mai izolat și unde aș fi putut opera mai la largul meu. La nevoie însă, mă puteam acomoda și cu galeria. Intr'o parte sau într'alta însă, eram sigur că am să reușesc. Odoardo nu-mi putea rezista prea multă vreme și după destăinuirea secretului, el mi-ar fi iertat desigur și modul meu de procedare.

„Cu capul plin de toate aceste combinațiuni și presupuneri, ajunsei la palatul Grimanelli, unde un servitor mă introduse în galerie, retrăgându-se apoi chiar dela ușa.

„Intrai încet, aproape pe furiș. Odoardo se găsea exact în fața picturii lui Longhi pe care o examina cu atâta seriozitate că nici nu observă prezența mea în galerie. Nu-i dădui deci timpul să facă nici o mișcare și mai înainte de a fi putut scoate un singur strigăt, îi pusei călușul în gură și-i legai mâinile la spate, doborându-l la pământ. Imi ștersei apoi fruntea de sudoare și scoțându-mi revolverul, începui să-i explic scopul vizitei mele. Pe măsură ce-i vorbeam, figura lui Odoardo devenea tot mai palidă. El însă părea că nu mă ascultă și ochii îi rămaseră fixați pe fresca lui Longhi. Intrigat, căutai atunci să descopăr obiectul privirei sale. Ceeace văzui însă în momentul acela, mă făcu să scap revolverul din mână și să rămân paralizat de groază.

„Încetul cu încetul, pe fresca în care fusese pictată de Longhi, chipul contesei Barbara, părea că începe să capete viață. La început ea își mișcă un singur deget, apoi mâna întregă, și în fine brațele amândouă. Stofa rochiei sale începuseră să se agite ca și cum ar fi mers. Și în clipa aceea contesa Barbara părăsi zidul pe care chipul său stătuse nemișcat timp de o sută cincizeci de ani, iar în locul ei pe frescă nu mai rămase decât o pată albă. Contesa Barbara venea în ajutorul strănepotului său, pentru a-i apăra

secretul în schimbul căruia fără îndoială că-și vânduse sufletul dracului.

„Câteva clipe mai târziu, ea era numai la doi pași departe de mine. Apoi deodată, simții cum mâna ei rece și greoaie cade pe umărul meu și cum ochii ei mă privesc adâncindu-se în mine.

„Când îmi venii din nou în fire, eram culcat într'un pat de care fusesem legat cu o sfoară solidă. Intr'un colț al camerei, Odoardo vorbea pe șoptite unui domn cu barba sură. Era directorul azilului de nebuni din San-Servolo. La căpătâiul meu plângea și mama și tata. Pe măsuta de lângă pat zării călușul, sfoara și revolverul cu care mă dusesem la palatul Grimaneli. Din fericire însă, cum fusesem declarat de nebun, aceste corpuri ale delictului nu-mi mai puteau cauza nici o altă neplăcere.

„De azi înainte însă, orice mi s'ar mai întâmpla, îmi este egal. Destul că era cât p'aci să intru și eu în posesia marelui secret, dacă blestemata asta de contesă Barbara, n'ar fi intervenit...”

De multă vreme, spovedania pensionarului din insula San-Servolo, o răvășisem printre alte hârtii fără importanță, când cele câteva zile pe cari le-am petrecut acum de curând la Veneția, m'au făcut să-mi aduc din nou aminte de ea.

Intr'una din zile, prietenul meu Jules d'Escoullac cu care mă întâlnii în piața San-Marco, îmi spuse:

— Vino cu mine să vedem picturile palatului Grimanelli cari sunt de vânzare. Conte Grimanelli a murit mai zilele trecute la Londra și moștenitorii lui vând toate picturile lui Longhi. Ele sunt în acelaș gen ca și cele dela palatul Grassi.

Grimanelli! Numele ăsta parcă îl cunosc. Unde însă l-am mai auzit eu pronunțat?..

Intovărășii pe amicul meu care de altfel nu sfârșise toate explicațiile:

— Ceeace este plicticos însă, una din picturi este foarte stricată.. Ii lipsește un personaj. Dacă nu mă înșel, accidentul datează de vreo douăzeci de ani. Venețienii ăștia sunt foarte neglijenți, și afară de asta, contele Grimanelli nu-și mai locuia de multă vreme palatul.

Câteva minute mai târziu ajunserăm la palatul Grimanelli care se găsește la San-Staa, foarte aproape de marele Canal. Un gardian ne conduse înăuntru.

Fresca lui Longhi acoperă un întreg panou din galerie. Ea reprezintă mai multe personaje așezate în jurul unei mese de joc de cărți. În mijlocul ei însă, se găsea într'adevăr o mare pată albă ca și cum unul din personajii ar fi lipsit.

Acum da, îmi aduc aminte. Acolo fusese pe vremuri chipul contesei Barbara!..

Și în timp ce amicul Jules d'Escoullac jargona cu gardianul în limba italiană, eu simțeam cum această stranie întâmplare, începe să mă turbure și să mă înfioare.

POVAȚA PORTRETULUI

Abia la înapoierea lor din Italia, băgai de seamă o schimbare între dragălașa mea prietenă Luiza d'Auvigné și flirt-ul ei de toate zilele, Jacques de Roissin.

În adevăr, de o vreme înapoi Jacques de Roissin făcea curte Luizei d'Auvigné, ba chiar o curte pe față și neîntreruptă. În schimb, numai un orb n'ar fi văzut, că la rândul ei încântătoarea d-nă d'Auvigné împărțea această simpatie pentru d-l de Roissin; și cu toate acestea, se pare că d-na d'Auvigné lua insistențele d-lui de Roissin, drept un agreabil omagiu adresat grației și frumuseței sale.

Luiza d'Auvigné se simțea măgulită în cochetăria ei, deși inima n'o îndemna la o apropiere mai strânsă. Nu însă tot astfel simțea Jacques de Roissin. El părea deabinele „prins în mreje” și atitudinea lui mărturisea o iubire sinceră și pasionată.

Firește, înțelegem sentimentul lui, deși eu personal nu-l împărțeam niciodată. Pe Luiza d'Au-

vigné o cunoșteam din copilărie și niciodată, între noi doi, n'au existat decât legături de prietenie și încredere, — atât. Dealtfel eram și mai în vârstă mult, decât dânsa, așa că mai totdeauna ea îmi istorisea cu dragă inimă „micile-i aventuri”. Numai așa am aflat „cel dintâiu, căsătoria ei cu baronul d'Auvigné și tot printre cei dintâiu, am observat nepotrivirea de caracter și de gusturi care dela început a existat între cei doi soți. N'aș putea spune că ducea o căsnicie nenorocită, dar nu-i mai puțin adevărat că nici din cele mai unite nu era. Această nepotrivire cu toate că n'o făcea să sufere, procura totuș Luizei prilejul unor anumite compensațiuni ce cădeau în vina soțului ei și ale căror consecințe le-ar fi putut suferi, și el și ea, într'o bună zi. De multe ori am stat la gânduri dacă trebuie sau nu, să înștiințez pe d'Auvigné că e imprudent să neglijezi o femeie, cinstită fără îndoială, dar tânără în schimb, și cochetă, și sensibilă. Atenția ce dădea insistențelor lui Jacques de Roissin dovedea că situația devenise primejdioasă. Am avut chiar impresia că se agravează, când într'o bună zi Luiza d'Auvigné îmi spuse că va face o călătorie în Italia împreună cu o bandă întreagă de prieteni. Proiectaseră să facă drumul cu automobilul. D-l Auvigné reținut la Paris, urma să întâlnească pe excursioniști la Genua. În schimb, Jacques de Roissin făcea și el parte din grupul excursioniștilor.

Luiza d'Auvigné îmi vorbea de proiectul a-

cesta foarte liniștită. Așa că păru foarte mirată, văzându-mă oarecum surprins, și mirarea ei crescua cu atât mai mult când îi arătai neplăcerile la cari s'ar putea expune de pe urma prieteniei compromițătoare a lui Jacques de Roissin.

Văzând că insist, ea începu să râdă. Cum, tocmai eu să vorbesc așa? Ce importanță puteau să aibă insistențele lui Jacques de Roissin? O învinovățeam pe nedrept!... Firește, d-l de Roissin îi plăcea; era un om gentil și bine crescut, pe care și-l închipuia un simpatic tovarăș de drum; afară numai, cine știe, se putea întâmpla să fie o fire nesuferită și plicticoasă!... Te poți aștepta și la surprize de felul acesta... Oricum, însă, d-l d'Auvigné putea fi liniștit, cu toate că nu-și merita soarta!

Luiza d'Auvigné plecă lăsându-mă destul de liniștit. Mă gândeam că ar trebui să interviev evenimentele neprevăzute, ca să schimbe, cece probabil n'avea să se întâmple. În adevăr, cărțile poștale și scrisorile primite dela dânsa nu trădau nimica neliniștitor. Care însă nu-mi fu mirarea, când, la înapoierea Luizei d'Auvigné mă aflai în fața unei ființe cu desăvârșire schimbată! Ea care îmi arătase totdeauna atâta încredere și prietenie, își luase de data asta, față de mine, o atitudine falsă și stingherită. Imi vorbi despre excursia ce făcuse, povestindu-mi tot felul de întâmplări neînsemnate; la rândul meu și eu m'am simțit oarecum stingherit. În vremea aceasta iată că apare și de Roissin. La vederea lui toată

îndoiala mi se risipi. Și el era schimbat. Fericirea cea mai deplină strălucea în toate gesturile și vorbele lui. Nu mai era Roissin discretul și timidul de acum două luni. Era de data asta, un Roissin triumfător, fericit, iubit!

Mă întrebam: cum își ajunsese scopul? Și ce împrejurări o făcuse pe Luiza d'Auvigné să se desmintă ea însăși? O frază îmi revenea în minte, o frază din convorbirea noastră în ajunul acestei sentimentale excursii în Italia: „Ca să iubesc vreodată pe d-l de Roissin — mi-a spus râzând d-na d'Auvigné — ar trebui o minune!” Ei bine, minunea se împlinise. Ce s'o fi petrecut între ei doi?

* * *

Scrisoarea pe care a doua zi mi-a trimis-o Luiza d'Auvigné, mă lămuri pe deplin. Iată ce-mi scria:

„Da, scumpul meu, vechiul meu prieten, da, iubesc pe Jacques de Roissin și sunt iubită. Aveai dreptate arătându-mi primejdia ce mă amenința, căci dragostea, știi bine, e primejdioasă. E primejdioasă fiindcă niciodată nu putem ști ce are să facă din noi. E un Dumnezeu puternic și nevăzut. E marele transmutator și marele vrăjitor. Toate acestea le-am înțeles repede. Când am plecat în Italia împreună cu Jacques credeam că duc cu mine un tovarăș plăcut și vesel, unul din acei oameni cari ne plac și ne amuză fiindcă totdeauna știu să ne măgulească

și cari nu prețuesc mai mult decât îi poate prețui vanitatea și cochetăria noastră. Ah! cum mă înșelam, prietene, și ce schimbat de cum mi-l închipuisem eu, mi-apăru Jacques! Fiindcă, fără să-mi dau seamă, el mă iubea cu adevărat.

„Petreceam zilnic împreună, ore întregi, în fața celor mai frumoase priveliști și tablouri din lume; l-am înțeles, în acele clipe, văzându-l cum își schimbă toată prefăcuta-i veselie, văzându-l cum îi strălucesc ochii de lacrimi, văzând cum îi se însufletește chipul de patimă, cum îi se luminează de nădejde sau îi se întunecă de tristețe, auzind cum îi tremură glasul de frică și de emoție, în clipele când îmi șoptea cuvinte înfocate și credincioase, cuvinte cari vibrează ca un ecou în inimă, și ne topesc voința! Ah! unde era Jacques de Roissin spiritualul și elegantul măgulitor de altădată, care era neîntrecut în arta de a-ți șopti la ureche tot felul de nimicuri plăcute și necuviincioase!... Ei bine, l-am ascultat pe omul acesta, și tot el m'a fermecat, și tot el m'a convins. I-am cedat, pentru că prin buzele lui vorbea dragostea.

„Și cu toate acestea, am șovăit o clipă înainte de a mă supune acestui glas. Da, fiindcă mi-am dat seamă că dacă glasul acesta este melodios uneori, mai poate avea și alte accente. Știm că dacă pasiunea poate fi plină de vrajă, mai poate fi și plină de amărăciune, că trandafirii, ei, se prefac uneori în spini; că flăcările ei cele mai strălucitoare lasă de multe ori o cenușă otrăvită.

Am șovăit înainte de a mă supune acestui glas fermecător. Așteptam parcă un semn care să mă hotărăscă, așteptam gestul destinului. Și iată că l-am avut.

„La Florența, în galeriile unui vechiu palat, am văzut un portret. E portretul unei tinere femei care seamănă puțin cu mine. E tristă și foarte dulce. E însă mult mai frumoasă decât mine; morții sunt totdeauna mai frumoși decât cei vii, pentrucă trecutul îi învăluie într'o vrajă neperitoare. O chema Irma Adalanti și a murit de regret și de durere pentrucă disprețuise dragostea ațeluia ce-o iubea!

„Am privit-o mult, și mi s'a părut că ochii ei frumoși mă priveau cu invidie și mă povățuiau să nu imit dureroasa și ireparabila ei greșală. Jacques era lângă mine, și mi-apucase mâna. N'am făcut nici o mișcare și am rămas așa. Iți strâng mâna, scumpul și vechiul meu prieten, și te rog, să nu urăști iubirea”.

Am îndoit binișor scrisoarea Luizei d'Auvigné. Să nu mai aud de călătoriile în Italia!

S C R I S O A R E A

Ziua aceea de toamnă fusese nespus de melancolică, așa că după o plimbare lungă pe drumuri desfundate, reîntors acasă, încercai o adevărată plăcere găsind focul arzând în sobă și lampa luminând. Așezându-mă la colțul sobei, mă simții pătruns de o mulțumire egoistă. Senzația fu însă de scurtă durată, căci abia terminasem deliciosul prânz pregătit de servitoarea mea Claudina, și gânduri negre, deși neîndreptățite, mă cuprinseseră din nou.

E drept că și vremea de afară contribuia la starea de spirit în care mă aflam. Serile de Noembrie, într'un orașel de provincie, nu înveselesc singurătatea unei case vechi, cu atât mai mult, cu cât în seara aceea vântul sufla jalnic prin coridor și zgâlțâia morișca de pe coperișul casei. Pomii gemeau în grădină și foșnetul frunzelor era trist.

Imi părea rău că refuzasem invitația clientului și prietenului meu, marchizul de Brégy,

de-a mânca la dânsul o friptură de becaține și a gusta niște vin delicios de Burgundia.

Frământat de gânduri, mă pregăteam de culcare când, deodată, auzii goarna unui automobil. După câteva clipe, clopoțelul soneriei sună furios. La ora asta înaintată, probabil, venea să mă caute ca să merg lângă căpătâiul vreunui bolnav. Am coborît scara, și deschizând ușa, mă lovii piept în piept cu Dominic, șoferul d-lui de Brégy, care îmi țipă cât putu, în zgomotul vijeliei:

— „Repede, d-le doctor, s'a întâmplat o nenorocire la castel... D-l marchiz...”

* * *

Automobilul despica vântul. Noaptea era întunecoasă și înfiorătoare. Aerul umed și rece îmi biciuia obrazul. Dominic aplecat pe volan conducea cu băgare de seamă. Farurile săgetau fâșii luminoase.

Castelul Brainville se află la vreo 25 kilometri depărtare de orașelul Serlon, unde practicam medicina de vreo zece ani. Castelul Brainville e o frumoasă clădire seniorială, situată în mijlocul unei grădini minunate, scăldată de apele limpezi ale râulețului Vivette. La sosirea mea în districtul acesta, castelul era nelocuit. Marchizul de Brégy se mutase în el mai târziu, cam cu patru ani înainte de întâmplarea ce povestesc.

Marchizul era un bărbat de vreo 35 de ani, înalt, cu o înfățișare voinică, astfel că făcându-i

cunoștință, am înțeles dela început că voinicul acesta n'are să-mi prea fie client. D-l de Brégy, în adevăr, îmi confirmă pronosticurile. În urma unor mici servicii ne împrietenirăm. Ne vedeam destul de des. D-lui de Brégy îi plăceau mâncările gătitе de Claudina mea. Făceam plimbări lungi cu automobilul și pe vremea vânatului, petreceam în fiecare an două-trei zile la Brainville.

Cu toată prietenia noastră, d-l de Brégy îmi rămăsese tot necunoscut. Era o fire închisă. Ducea o viață monotonă, dar activă. Grija proprietății lui îl ocupa mereu, iar restul timpului și-l petrecea cu vânatoarea și cu cititul. D-l de Brégy avea o bibliotecă frumoasă. Era un om tăcut și puțin sociabil. Unele întâmplări și fapte petrecute prin împrejurimi ne dădeau prilej de vorbă. Inșă despre el, d-l de Brégy, nu-mi vorbea niciodată. Numai întâmplarea făcu să aflu câte ceva din viața lui.

Intr'o vreme mă dusei la Paris să văd pe bătrânul meu prieten, profesorul Villelongue. Venind vorba despre viața ce duc în provincie, am pomenit și de numele marchizului de Brégy; Villelongue îl cunoștea și iată ce-mi istorisi:

D-l de Brégy se retrăsese la Brainville în urma unei tragedii casnice. Se însurase din dragoste cu o domnișoară de Rincourt; soții au trăit o vreme fericiți, până ce într'o zi, bănueli neîntemeiate făcură pe marchiz să se despartă brusc de nevasta sa. În zadar se sili ea să-l înduplece. D-l de Brégy nu voi să audă nimic și respinse cu bru-

talitate orice încercare de împăcare. D-na de Brégy care își adora soțul, suferi mult din pricina asprimei lui. Pe zi ce trecea, suferința ei îi vătămă sănătatea, și Villelongue care fu chemat s'o îngrijească, mi-adăugă : „ajunsese o umbră!”

* * *

Apropiindu-ne de castel simțeam neliniștea ce mă cuprinde totdeauna de câte ori trebuie să văd vreun bolnav, fiindcă nici nu-mi trecea măcar prin minte că marchizul murise deja. Mă gândeam la vreo sincopă care-l speriasse și de aceea trimisese pe Dominic cu automobilul.

Am să m'aleg cu o spaimă și cu o plimbare nocturnă, mi-am zis în mine, în timp ce automobilul se opri. Mă dădui jos plin de nădejde și foarte liniștit.

Dar când am intrat în bibliotecă mi-am dat seamă că accidentul era serios. Marchizul zăcea întins pe covor, cu fața în sus, cu brațele țepene. M'aplecăi deasupra lui. Inima îi încetase de-a mai bate. Dominic se apropiase cu o lumânare pe care o scosese din candelabrul de pe cămin. D-l de Brégy era de-o paloare lividă și ochii lui mari, holbați, păreau două pete alburii. D-l de Brégy murise, dar moartea săpase pe figura lui, expresia unei spaima grozave. Mai văzusem până atunci destule cadavre, dar nici-

unul nu exprima atâta groază. D-l de Brégy fusese fulgerat în paroxismul spaimei!

Toate încercările mele de a-l readuce la viață fură zadarnice; începui atunci să cercetez slugile ca să aflu în ce împrejurări survenise accidentul stăpânului lor. Nimeni nu băgase de seamă ceva anormal. Înainte de masă marchizul impușcase câteva ciori în grădină, apoi prânzise ca de obicei. După masă trecu în bibliotecă. Peste câțva timp auziră un țipăt îngrozitor: alergară... Marchizul zăcea întins pe covor.

* * *

Am veghiat toată noaptea făcând preparati-vele necesare în asemenea ocazii. Am dat ordine; am trimis o telegramă profesorului Villelongue ca să anunțe pe marchiza de Brégy despre cele întâmplate.

În sfârșit, zorile se iviră. Intrai în odaia de alături să-mi fac toaleta de dimineață. Vântul încetase; cerul se luminase; am coborît în grădină să iau puțin aer. Încet, încet, m'am depărtat întârziând. Eram pradă unei ciudate turburări și mergeam cu capul în pământ, gândindu-mă la cele întâmplate, când, deodată, la cotitura unei alei, auzii un glas: „Bună dimineața, d-le doctor... ce căutați pe la noi? Nu cumva, d-l marchiz e bolnav?...”

Îi spusei atunci cele petrecute. Omul rămase încremenit. Apoi, îl văzui căutându-se în geantă și scoțând o scrisoare pe care mi-o întinse:

— Poftim, d-le doctor, am o scrisoare pentru bietul d-l marchiz; să ți-o dau dumitale. De când o port în geantă parcă simt o neliniște. O scrisoare poate fi ceva foarte serios... Și sunt unele scrisori pe cari le simți; nu știu de ce, dar asta... nu prea miroase a bine. Vă salut, d-le doctor... eu mă duc să le împart și p'astelalte...

Și Pirou se depărtă cu pași repezi.

Rămas singur privii plicul. Scrisoarea era francată din Nisa și nu prezinta nimic deosebit; doar nu era prea bine lipită și era „urgentă”. Lucrul acesta mă hotărî. Poate că era vorba de ceva grabnic. Atunci desfăcui plicul, și citii următoarele:

„Iubitul meu,

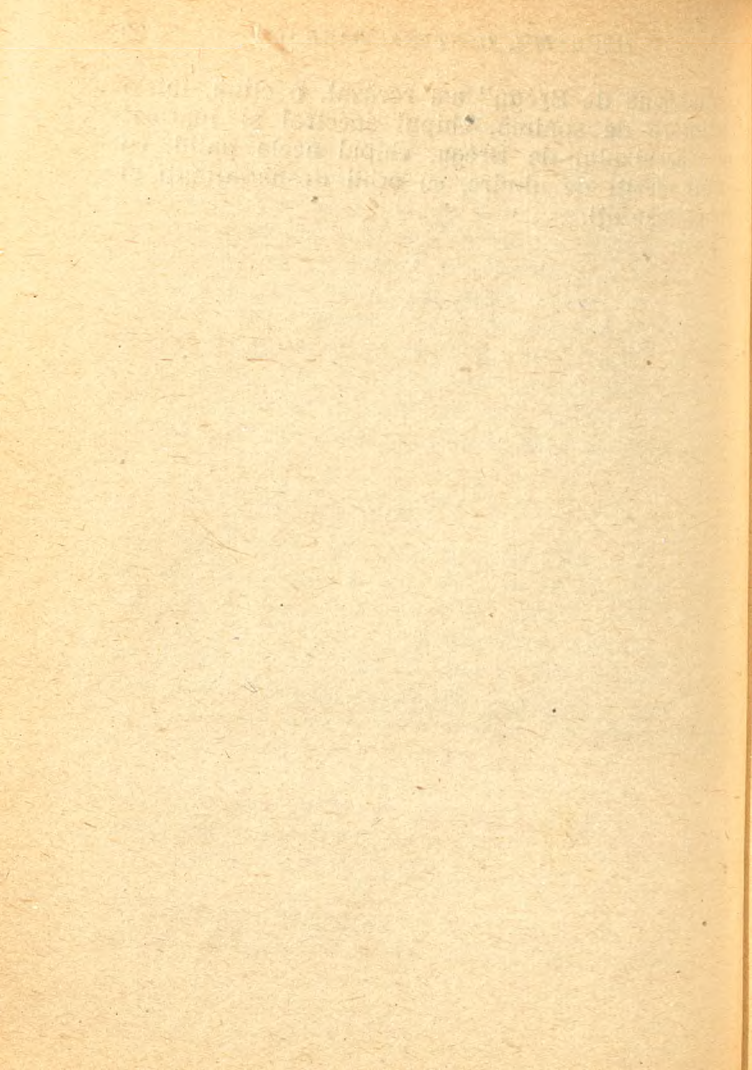
„Nu mai pot trăi departe de tine. Mă resemnez și vreau să uit. Am încercat să te urăsc, și totuș te iubesc. Te iubesc, cu toate că te-ai purtat nedrept și aspru cu mine... Când vei citi aceste rânduri eu voi fi sfârșit cu trista mea viață. Mor de dorul tău. Am pregătit tot și doar un gest mai trebuie să fac. Dacă în viață te-ai purtat nemilos cu mine, poate că moartă ai să mă primești. Poate că ai să îngădui lângă tine, prezența plină de iubire a micuței și sărmanei mele fantome?...”

* * *

Măinile îmi tremurau și în vreme ce silabisiam, la sfârșitul scrisorii, aceste trei cuvinte:

„Madelena de Brégy” am revăzut, o clipă, într’o înfiorare de spaimă, chipul spectral și îngrozit al marchizului de Brégy, chipul acela palid, cu ochii măriți de uimire, cu ochii desnădăjduți și înspăimântați.

IN TRECERE PRIN RAVENA

Imi place să vizitez Italia în anotimpul în care căldura gonește pe turiști. Muzeele pustii, bisericile închise, hotelurile goale, îți îngăduie să guști în voie melancolia călătoriei. Te simți mai singur cu trecutul și trăiești în mai strânsă legătură cu ilustrele umbre a căror amintire te urmărește mai deaproape în locurile unde au viețuit odinioară. E un cortej glorios, în care se amestecă fantezmele pe cari le purtăm în noi înșine, și cari mărturisesc fericirile noastre netrăite, bucuriile pierdute, toate icoanele dorințelor și regretelor ce ne privesc din adâncul sufletului nostru cu amărăciune.

Gustul acesta pentru Italia și pentru reveria specială ce ți-o provoacă, m'a ispășit anul trecut, pe la mijlocul verii, să mă îndrept și spre Ravenna, unde îmi pusesem în gând să petrec ultima săptămână, înainte de-a mă înapoia în țară. De altfel, această etapă în Ravenna era un vechiu pro-

iect al meu. Mai vizitasem pe vremuri vechea cetate a mozaicurilor și a mormintelor; îmi lăsase, atunci, o puternică impresie de desnădejde și amărăciune, deși făcusem călătoria la Ravena, primăvara, când orașul își înalță turlele și campanilele sub un cer proaspăt și limpede. Dar amintirea ce păstram despre Ravena primăvărată era de-o tristețe adâncă și eram curios să știu până la ce grad de desnădejde m'ar putea împinge acest Byzanț al Adriaticei, sub covârșitoarea căldură a verii.

Deseori mi-am închipuit acest oraș canicular, copleșit de căldură, învăluit în tăcere, străjuit ca un mort de bătrânii brazi dela Pineta, — dar realitatea întrecu așteptările mele. Când am ajuns în Ravena era o căldură innăbușitoare; cerul încărcat și furtunos era fără culoare, fără soare. Nu adia nici o gură de vânt în aerul dogoritor. Te simțeai învăluit într'o mantie de plumb. Atmosfera era în adevăr dantescă. Și ce toropeală, ce singurătate pe străzile năpădite de ierburile uscate ce creșteau printre lespezi!...

Ravena aceasta dogoritoare avea în adevăr înfățișarea unui oraș părăsit pe urma unei epidemii de ciumă; cu atât mai mult, cu cât aerul era încărcat de mirosul mlaștinelor și de miazmele canalelor; și cu toate acestea, priveliștea era de o frumusețe uimitoare.

Dupăce trecui în revistă curiozitățile mai de seamă, într'o plimbare repede și obositoare, vizitând mormântul lui Galla Placidia și mauzoleul

lui Teodoric, mă înapoiai la hotel ca să iau masa de seară, cu sufletul plin de o adâncă mulțumire.

Hotelul la care trăsesem era tot așa de pustiu ca și orașul. În restaurant toate mesele erau libere, afară de una ocupată de un consumator singuratic. Mărturisesc că omul acela m'a interesat dela început. Faptul că se afla în Ravena, în anotimpul acesta, mă făcea să-i atribui gusturi la fel cu ale mele. Ca și mine, fără îndoială, era inclinat visărilor melancolice, meditațiunilor sumbre pe cari ți le sugerează atât de bine orice călătorie. La gândul acesta, străinul îmi deveni simpatic și începui să-l examinez cu oarecare atenție. Era un bărbat între două vârste, mai mult bătrân decât tânăr, îmbrăcat corect, și desigur cu oarecare dare de mână. Probabil era francez. Dar de unde ședeam eu, nu-i puteam distinge bine figura. Atunci, prefăcându-mă că scap furculița pe jos, făcui sgomot, și el își întoarse capul... Vai! avea o figură din cele mai de rând.

Era un biet om, pașnic, mediocru și mulțumit de viață, care nu-i mai inspira nimic de acum, decât o desăvârșită indiferență. În schimb însă, bietul om probabil n'a avut aceeaș părere despre mine, deoarece după masă, refugiindu-mă în grădinița hotelului, îl văzui venind după mine și chiar apropiindu-se. Imi citise numele în registrul hotelului și cunoștea articolele ce publicasem despre pictorul Bernin. După ce-mi adresă câteva laude, îmi ceru voie să se așeze lângă mine. Abia

schimbasesem două-trei vorbe, când iată-l că deodată, neliniștit, îmi spuse:

— Mă iartă, domnule, am uitat să mă prezint. Mă numesc Maurice Courteaux.

Deobicei, ocolesc totdeauna pe cei ce mă plictisesc, dar în seara aceea se vede că eram mai prietenos. Firește, d. Courteaux, cu toate că îmi citise articolele, nu-mi făcea totuș impresia unui om cu care să pot sta de vorbă, dar în schimb avea înfățișarea unui om cumsecade, și apoi tristețea Raveni m'apăsa pe inimă așa de greu!... Toată ziua frământasem gânduri desnădăjduite. Intrevăzui în clipa aceea toată zădărnicia vieții mele, nenorocită și risipită!... Dureri înăbușite se redeșteptară în mine... Imi aminteam unele întâmplări ireparabile din viața mea. Una cu deosebire, o dragoste de tinerețe, — ale cărei frumoase speranțe nu le-am putut realiza din pricina unor piedici oarecari și din pricina slăbiciunilor mele, — îmi reveni în minte cu o dureroasă amărăciune. La ce bun să trăiești, dacă a trăi înseamnă a-ți umple sufletul cu cenușa amintirilor!...

Cu toate că gândurile acestea riscau să nu prea fie înțelese de d. Courteaux, care-și umfla obrazul trăgând metodic dintr'o țigară de foi, eu încercai totuș, să i le împărtășesc, insistând îndeosebi asupra impresiunii de tristețe ce-ți infiltrează această Ravenă moleșitoare și toridă, înțepenită în trecutul ei hieratic, cu mozaicuri

în cari viața s'a imobilizat în figuri lungi, exotice și tăcute, lucrate în pietre lucitoare.

D-l Courteaux mă asculta cu luare aminte. Dar după un timp, mă întrerupse, atingându-mă prietenește pe braț:

— Ascultă-mă, dragă domnule, prefer să-ți spun mai dinainte că nu suntem de aceeaș părere asupra Ravenei, în care o fericită întâmplare a făcut să ne întâlnim. Pentru d-ta Ravena e un oraș mort; n'ai să găsești în el decât fantomele trecutului dumitale, un trecut plin de regrete și de melancolie. Pentru mine dimpotrivă. Ravena e cu totul altceva. O singură icoană mă urmărește și această icoană ochii mei o văd mereu, împodobită cu toate podoabele vieții și ale iubirii.

D-l Courteaux își aruncă țigara, în timp ce chipul său căpătase o altă expresie. Cât ai clipi, d-l Courteaux pierduse înfățișarea-i de burghez pașnic. O flacără neașteptată îi luminează privirea.

— Da, domnule, sunt douăzeci și cinci de ani, de atunci. Eram tânăr pe vremea aceea și tată-meu, cu toate că mare industriaș, era totuș un om instruit; așa că, mă trimise în Italia ca să-mi completez educația. Călătoria aceasta, ți-o mărturisesc, nu mă prea mulțumea. Pe atunci nu simțeam prea mare gust pentru arte, fiindcă simțeam mai mult cu inima decât cu mintea. Așa că, înțelegi, ajuns la Ravena, repede mi-am dat seamă că-mi va fi greu să trăiesc în orașul acesta. Eram dornic să părăsesc cât mai de grabă

aceste locuri atât de severe, cari nu se potriveau deloc cu visurile mele tinerești! Ah! domnule, nici nu bănuiam că în orașul acesta trebuia să să hotărască soarta vieții mele sentimentale.

D-l Courteaux surâse și urmă:

— Intâmplarea se petrecu în biserica „Santa Apolinera in crosse”. Pe când priveam, cu oarecare indiferență, celebrele mozaicuri ce împodobesc biserica, un zgomot de glasuri mă făcu să întorc capul. Văzui un grup de vizitatori, noui sosiți, printre cari, o fată tânără care-i preceda. La vederea ei am rămas înmărmurit și aproape năuc de uimire. Niciodată nu-mi închipuisem o frumusețe asemuitoare cu a necunoscutei acesteia. Era așa de strălucitoare, așa de dulce, așa de dumnezeiască, încât n'aș putea să ți-o descriu, dar ceeace-ți pot afirma este că niciodată o inimă n'a încercat o iubire mai neașteptată și mai fulgerătoare ca aceea pe care am simțit-o eu în clipa aceea.

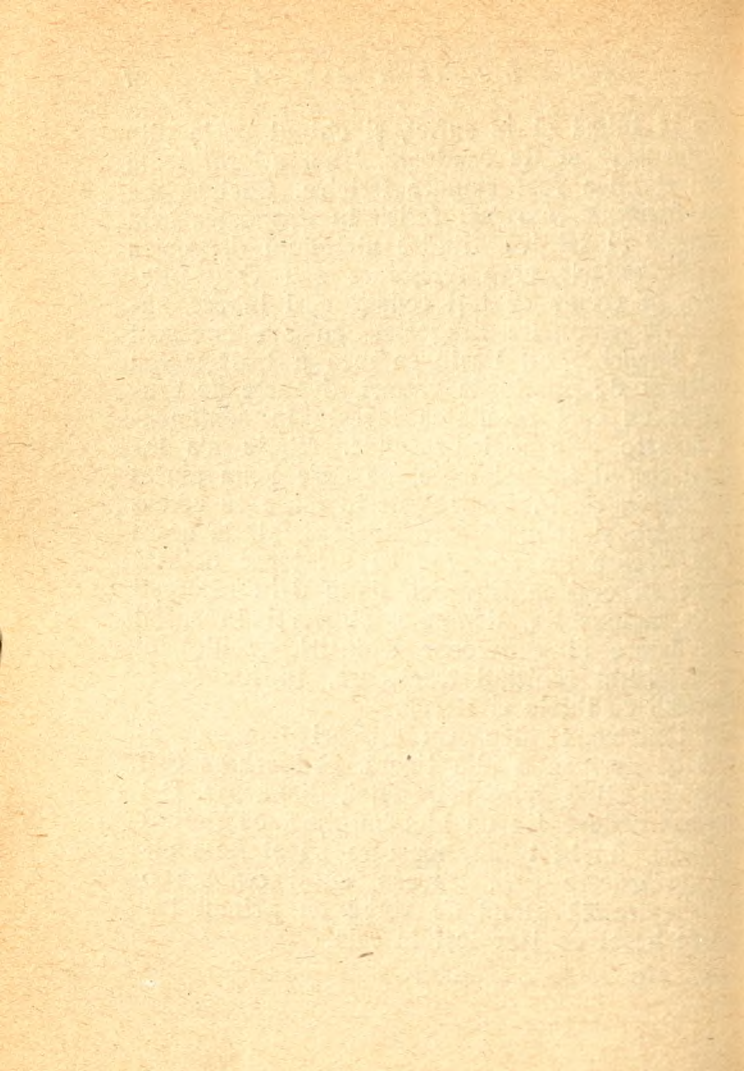
D-l Courteaux încrucișă brațele pe piept și reluă:

— Te aștepți, fără îndoială, domnule, să-ți povestesc mai departe cine știe ce aventură romanțioasă? Nădăjduiești, văd bine, o povestire dramatică, plină de intrigi și de sfori! Iți închipui răpiri și complicații?... Ei bine, nu, domnule! Pe fata aceea n'am mai văzut-o de atunci niciodată; și nici n'am căutat vreodată s'o revăd. Niciodată n'am fost ispitit să știu cum o chema, de unde e, în schimb i-am păstrat ima-

ginea în inimă și în suflet, și chipul acela plin de frumusețe și de candoare, l-am adorat toată viața; el mi-a fost singura fericire. Căci să mă crezi, domnule, am fost fericit în dragostea asta imaterială și tainică, fiindcă niciodată dragostea mea n'a suferit vreo micșorare sau vreo plictiseală. În vreme ce toți ceilalți cari iubesc, suferă toate chinurile dragostei, eu am cunoscut numai bucuriile ei. Pasiunea mea a trăit mereu la adăpost de pustiurile vremii, departe de brutalitățile cu cari realitatea lovește în sentimentele noastre cele mai profunde. Nimic n'a întunecat chipul iubitei mele, pe care l-am purtat astfel mereu curat. Ea trăiește în mine cu aceeaș nemuritoare și triumfătoare tinerețe, și de aceea vin în fiecare an să evoc cu sfințenie această imagină, în cetatea Ravenei, unde d-ta rătăcești plin de melancolie, domnule, și porți în suflet atâtea amare și dureroase amintiri, fiindcă ai pretins iubirei realități trecătoare, în loc să te mulțumești cu iluzia ei eternă.

D-l Courteaux tăcu. Cu mișcări incete, meticulos își aprinse o altă țigară. Fulgerarea ce-i luminase, o clipă, trăsăturile feței, dispăruse. D-l Courteaux redevenise un biet burghez, călătorind prin Italia, un biet burghez care se simte mulțumit, în trecere prin Ravena, să-și omoare o seară singuratică stând de vorbă cu primul tovarăș de hotel ce i-ar ieși în cale.

VIAȚA ȘI MOARTEA LUI BALTAZAR ALDRAMIN, VENETIANUL

Pe seniorul Baltazar Aldramin, l-am cunoscut așa de bine, pe când trăia, că nu poate fi lucru de mirare, dacă astăzi după moartea lui, el vă vorbește prin gura mea. Buzele lui nu vor mai râde și nu vor mai cânta niciodată, nici nu vor mai bea vin de Genzano, și nici nu vor mai mușca smochine de Pienza, căci stăpânul lor se odihnește acuma sub lespezile bisericii San Stefano, cu mâinile încrucișate pe piept, peste rana roșie de sânge care l-a răpus în floarea vârstei, în ziua de 3 Martie, anul 1779.

Nu împlinise încă treizeci de ani. Ne cunoșteam din fragedă copilărie, așa cum se cunoscuseră și părinții noștri. Rămăsesem amândoi orfani cam în acelaș timp, și amândoi eram de aceeaș vârstă. Palatele noastre se învecinau și se oglindeau în apele aceluiăș canal, amestecându-și la un loc culorile lor diferite. Palatul Aldra-

minilor, alb tot, era împodobit cu două rozace de marmură trandafirie, ca două flori pietrificate; al Vimanilor, adică al nostru, era roșcat. Din cele trei trepte cari coborau în apă, două erau lustruite și tocite, iar a treia umedă și alunecoasă din pricina apelor cari aci o acopereau, aci o dezveleau.

Zilnic aproape, Aldramin se oprea în fața lor, fie dimineața, fie la amiază, fie seara la lumina torțelor. Parcă îi văd gondola cum se legăna de câte ori sărea pe pragul casei mele. Ii auzeam glasul strigându-mă de jos, de pe scară, căci vorbea tare și râdea mereu, și amândoi ne bucuram de vârsta tinereții. Mai în totdeauna, el mă târa la petreceri. Era plin de-o caldă vioiciune, și mai că nu-i ajungeau zilele și nopțile, ca să prididească cu petrecerile. Dar dintre toate, cea mai de căpetenie desfătare a lui, era dragostea.

Il iubeam și mă iubea. Când ne căutai, eram nedespărțiți la serbări și la plimbări. Până și iubitele ni le alegeam prietene între ele, și când plecam dela dânsule, ne duceam pe insulele Lagunei, ca să ospătăm cu scoici și cu pește. Nu lipsea niciodată dela niciuna din serbările Orașului Voluptății.

De câte ori nu petreceam prin coridoarele monastirelor de călugărițe, aruncându-le priviri pe sub voalurile întredeschise, ascultându-le ciripeala, gustând zaharicale și sorbind siropuri! Câte nopți n'am pierdut în jurul meselor de joc, pierzând

aur și câștigând țechinii altora! De câte ori, în carnaval, n'am străbătut împreună orașul, în lung și 'n lat, veseli și nebunatici! Iar la ieșirea din baluri, mantile noastre fluturau mângâind zidurile ulițelor strâmte. Stelele păleau în zorii zilei, și ajunși pe chei, aerul sărat ne umfla vestmintele, iar pe fețele noastre asudate, sub cartonul măștilor vopsite, simțeam dezmierdarea răcoroasă a dimineții...

* * *

Așa se scurseră anii adolescenței noastre. Fețele din Veneția ne dăruiră dragostea lor ușoară. Jocul gondolelor ne legăna lenevia, iar cântecele și râsetele ne înveseleau cu dulcele lor murmur. Și azi, îmi susură încă în urechi ecoul îndepărtatelor vremuri! Amintirile acelor zile fericite sunt mai strălucitoare și mai numeroase parcă decât înseși cotiturile canalelor. Am impresia c'aș putea trăi o veșnicie așa, fără să mai doresc nimic. N'aș mai dori să se schimbe nimic în jurul meu, afară doar de surâsul femeilor, pentru ca buzele lor să mi se pară totdeauna fragede la sărutat.

Aldramin însă gândea cu totul altfel. Mi se strângea inima de câte ori priveam ferestrele închise ale palatului lui, pe a cărui fațadă albă rozacele de marmură trandafirie înfloreau parcă tot mai mult. Aldramin plecase într'o lungă călătorie: își pusese în gând să cutreere lumea.

Dar după o lipsă de vreo trei ani din țară, într'o bună zi, se înapoiase pe neașteptate, așa după cum plecase. Intr'o dimineață, i-auzii iarăș glasul, strigându-mă dela capătul scării, și în seara aceleiaș zile, îmi reluai locul în fața lui la masa de joc. Viața noastră de odinioară reîncepu, până ce într'o zi o întâmplare neexplicabilă îl culcă pentru totdeauna sub lespezile bisericei San Stefano, cu mâinile încrucișate deasupra ranei sângerânde... Și iată pentruce astăzi, mă roagă să-i împrumut gura mea, ca să-l ascultați și voi, și iată-mă pe mine, Lorenzo Vimani, repetându-vă nu ceeace știu, dar ceeace mi-am închipuit ca să-mi pot explica pricina morții lui ciudate, ceea ce mi s'a părut că-mi șoptește, într'o seară, în mijlocul unei păduri de brazi roșcați, el însuș, prietenul meu Baltazar Aldramin, Venețianul.

„Mă aflam într'o zi, prietene Lorenzo, pe cheiul Schiavoni, alături de iubita mea, seniora Balbi, căreia îi plăcea să stea la soare, fiindcă e blondă și fiindcă părul îi se schimbă în aur; își închipuie că o plac mai mult așa, și-ar face orice, numai să mă știe mulțumit. În jurul ei roteau porumbei, și ea le arunca grăunțe. Altădată mi-ar fi plăcut jocul acesta. Grăunțele se risipeau din palma ei ca o pulbere de aur, dar grația ei mă lăsa nepăsător, și 'n loc s'admir pe această femeie frumoasă, așa cum s'ar fi crezut, priveam la bieteale păsări pe cari le hrănea. Să tot fi fost vreo doisprezece porumbei. Aveau penele

linse și picioarele gălbui, ciocul de mărgean și gâtul cărămiziu. Erau grași și îndesați, și cu toate acestea ciuguleau grăunțele cu lăcomie, și-i vedeam cum se umflă. În curând, sosiră noi oaspeți, abătându-se într'un zbor greoi, masiv. Dar în aceeaș clipă, ridicai ochii peste laguna strălucitoare. Un pescăruș de argint sbura cu țipete răgușite. Iute și voios, tăia aerul cu aripele-i ascuțite, și privind la contrastul acesta, gândurile începură să mă frământa. Mi se părea că pasărea marină îmi dă o pildă salutară. Azi ici, mâine colo! veșnic viu, veșnic în mișcare, în vreme ce porumbeii continuau să se bată pe grăunțele risipite pe lespezile calde. O, Lorenzo, am priceput tâlcul acestei fabule înari-pate!

„În ziua aceea, prietene Lorenzo, m'am hotărât să cutreer lumea largă, și să-mi caut plăceri noi în diversitatea lor atât de schimbătoare. Te-am strâns în brațe, pe tine cel mai scump și cel mai de aproape dintre prietenii mei; mi-am luat rămas bun apoi, dela seniora Balbi, și în sfârșit trecui pe la bancheri. Am depus în mâinile lor sumele ce urmau să-mi trimeată peste tot locul pe unde voiu călători, ca să am cu ce juca, și cu mă îmbrăca după moda țării, și în sfârșit, ca să pot face orice cheltueli îmi vor place.

„Și am plecat. Gondola mă purta la țarm. Mă simțeam din cale afară de voios la gândul că voiu putea merge de data asta drept înaintea

ochilor, fără să mă pomenesc ajungând iarăş de unde plecasem, cum se întâmplă deobicei pe uliţele şi canalele Veneţiei, ale căror cotituri te poartă, fără să-ţi dai seamă, în acelaş loc de unde porniseşi, aşa că la capătul plimbării ai impresia că te întâlneşti cu propria-ţi persoană. De-acum înainte, nu era să mai fie aşa, căci ştiam bine că drumul mă va purta spre orienturi noi. Incepusem deja să mă simt altfel în fundul trăsorei mele, largi şi pufoase, unde mă instalasem comod. Simţeam o bucurie nouă, care creştea cu fiecare cotitură de drum, cu fiecare copac ce întâlneam în cale. Un căţeluş care se încapătănase să alerge după cai şi să-i latre furios, mă făcu să râd cu lacrimi; eram bine dispus, şi orice nimic mă desfăta.

„Făcusem planul să mă opresc în drum, la vila bătrânului Andrea Baldipiero, rudă cu mine, ca să-mi iau rămas bun şi dela dânsul. Vila, admirabil construită şi cu grădini minunate, se află situată la vreo cinci leghe depărtare de Mestre. Senatorul îşi îngrijeşte singur grădinile, şi nu pregetă o clipă. Acolo îşi petrece el cea mai mare parte din timp. Clima e sănătoasă şi graţie ei, bătrânul Baldipiero, e încă în toată puterea; la vârsta lui, nu cunoaşte încă nici o infirmitate bătrânească. Trecutul lui, e plin de fapte mari. A cutreerat lumea întreagă. E un om aspru şi delicat totuşi, care a iubit mult femeile, peste tot pe unde a călătorit. E încă frumos la înfăţişare, deşi nu se prea arată în lume, fiindcă

trăiește mai mult retras în casă, sau în singurătatea grădinilor lui parfumate.

„Cu toate acestea, pe mine mă primi binevoitor, deși fața îi trăda oarecare neliniște. În timp ce vorbea, își tot mușca firele de păr din peruca lui albă și lungă, și aproape nu se putea ține locului de neastâmpăr. Când îi vorbii de plecarea mea și de scopul călătoriei, mă aprobă și se oferă chiar să-mi dea câteva scrisori de recomandatie, cari îmi puteau folosi. Apoi, mă părăsi să se ducă să le scrie și-l urmării dispărând în fundul coridorului, îmbrăcat într'o haină de casă, lungă și înflorită, ale cărei poale atingeau lespezile de marmură și fluturau pe urma pașilor lui un parfum de mosc și ambră.

„Parfumul acesta, precum și neplăcerea pe care nu și-o putuse ascunde la vederea mea, mă făcură să înțeleg că nimerisem probabil în mijlocul unei aventuri galante și că prezența mea era o piedică. Senatorul Baldipiero, deși înaintat în vârstă, trecea drept un bărbat care nu renunțase încă la plăcerile din cari o viață întreagă își făcuse ocupația și desfătarea lui de căpetenie. Se spunea chiar că spre a-și satisface gusturile nu se da înapoi dela nicio îndrăzneală; și că era temut în cercul soților și al părinților. Nu cruța nimic ca să-și ajungă scopurile, nici forța, nici viclenia, nici orice mijloc fățiș sau ascuns. Ba chiar se șoptea despre unele răpiri puse la cale cu atâta dibăcie și așa de bine executate, încât nimeni nu îndrăznea să-i

spună ceva, căci nimic nu era sigur sau dovedit. Poate că nimerisem tocmai în mijlocul unei astfel de aventuri. Așa că mă hotărâsem să nu-l stingheresc prea mult și să pornesc mai departe la drum, îndată ce voi fi obținut dela dânsul scrisorile pe cari se dusesese să mi le scrie. Imi promisese una pentru Roma și alta pentru Paris, cele două orașe între cari șovăiam s'aleg pentru începutul călătoriei. Capitala Franței mă ispitea în deosebi și înclinam să merg într'acolo întâiu.

„Gândind astfel, mi-aruncaii privirea într'o oglindă: aveam o înfățișare plăcută. Haina de mătase, vesta brodată, pantofii cu bucle de briliante mă prindeau de minune și puteau fi pe placul celui mai mofturos. Aveam ochi strălucitori. Cu o astfel de înfățișare puteam pretinde orice succese, căci aflasem că femeile din țara Franței nu-și tocnesc favorurile cu cei ce-și dau osteneala să le cucerească. Tot în acest scop luasem cu mine câteva lanțuri de aur și dantele venețiene, fără să mai pun la socoteală nenumărate cutioare cu miniaturi.

„Și, plimbându-mă prin grădină, visam mii de aventuri, cu femei frumoase!... Intrezăream toate farmecele amorului, și nu-mi dădeam seamă că oriunde amorul e acelaș, și că obiceiurile și locul nu-l fac să difere prea mult. Eram incredințat că voi descoperi lucruri noi, minunate și neașteptate. Simțeam dorinți ascunse și mă vedeam trăind într'o țară de vis! Uitasem că

m'aflam doar la câteva leghe departe de Veneția, în grădinile senatorului Andrea Baldipiero și mi se părea că ieșisem din viața obișnuită de până atunci, și că intrasem pe neașteptate, într'o lume din cele mai plăcute și mai uimitoare!

„Această nerăbdare de necunoscut mă făcea să văd lucrurile cele mai simple sub cea mai ciudată înfățișare. Fiecare cotitură de alee, pe-al cărei nisip neted și fin călcam, mi se părea că-mi deschide perspective neașteptate. Fiecare tufiș rotund, mi se părea c'ascunde o taină în globul său de verdeață. Și tot gândind așa, ajunsei în fața unei grote de stânci. Intrarea era ascunsă de niște viță sălbatică. În alte timpuri n'aș fi intrat în grotă aceea, decât pentru ca să mă răcoresc, căci deși trecusem de amiază, era cald încă; dar în clipa aceea, am intrat cu inima palpitândă, ca și cum aș fi presimțit că această peșteră rustică mă va conduce într'un loc de care va atârna, dacă nu norocul meu, dar cel puțin o nesfârșită serie de aventuri.

„Interiorul grotei era plăcut. Apa picura din stâncile umede și cădea în două bazine. Pe pereți erau sculptate păsări și animale în bronz aurit, cari țineau tovărășie reveriilor vizitatorului solitar. O a doua încăpere, mai întunecoasă, se deschidea ceva mai departe, și în sfârșit, o a treia era complect obscură. Nu se auzea decât șgomotul apei care cădea picătură cu picătură, numărând parcă în această clepsidră naturală, orele monotone ale tăcerii. Terenul era așa de

accidentat că eram cât pe-aci să-mi scrântesc piciorul, voind să mă îndrept, prin întuneric. Apucaii pe o galerie strâmtă, prin care eram silit să merg pe jumătate cocoșat. Colțurile pereților mi-atingeau spinarea și drumul era obositor. Dar parcă dinadins fusese făcut așa, pentru ca la ieșirea din întuneric să simți o mulțumire îndoită respirând aerul proaspăt și regăsind lumina zilei. Și nu mă înșelam. Ieșirea grotei descoperea o perspectivă admirabilă: grădinile și fațada vilei cu colonadele simetric așezate. Balustrada acoperișului se contura pe fondul cerului senin și aerul era parfumat de mireazma amăruie a lemnului căinesc și de aroma dulce a portocalilor.

„Dar iată că în vreme ce respiram cu nesațiu, băgai de seamă fără să vreau, că din toate ferestrele vilei, una singură era închisă. Faptul acesta îmi atrase atenția și privii cu luare aminte obloanele trase. Toate celelalte ferestre străluceau sub razele soarelui asfințind. Pentru ce numai o singură fereastră era ermetic închisă? Eram în prada visurilor, când deodată simții o mână pe umărul meu. Era senatorul Baldipiero. Cu cealaltă mână îmi întinse scrisorile ce scrisese pentru mine. Ii mulțumii, și apoi i-arătai dorința de-a pleca la drum îndată. Aveam destul timp s'ajung la Noletta, unde țineam să poposesc peste noapte. Spre marea mea uimire însă, senatorul nu consimți și mă reținu să petrec noaptea în vila lui. Am primit atunci și deci continuarăm să

ne plimbăm prin grădină, ca să-mi arate diferite colțuri frumoase pe cari nu le văzusem încă. Mergea sprijinindu-se într'un baston lung de lemn detrandafir, și poalele hainei lui, înflorite, se târau pe nisipul aleelor.

„Andrea Baldipiero n'avea nevoie de sprijinul unui toiag... Era în putere încă, și voinic, cu toate că, ici, colo, fire de păr alb mijeau pe obrazii lui roșii... Ne oprirăm dinaintea unei statui, lângă un boschet de verdeață; îmi făcu o întreagă teorie despre nud în cuvinte cari trădau gustul lui pentru formele frumoase, și-l admiram cu ce eleganță îmi arăta fiecare linie pe trupul nimfei sălbatică, ajutându-se cu vârful bastonului a cărui măciulie de aur strălucea între degetele mâinii sale păroase și voinice.

„Sosi și ora mesei. Ne ospătarăm într'o vastă încăpere rotundă, toată numai în oglinzi. Servitori negri ne serveau tăcuți în jurul mesei. Oglinzile îi înmulțeau ciudat și-mi ameteau privirile. Aveau părul creț înfășurat în turbane de mătase galbenă, pe vârful cărora tremura câte-o egretă. Cercei de aur le-atârnavă de urechi. La răstimpuri, mâinile lor negre ne turnau în pahare vin de Genzano ce-mi place așa de mult. Pe măsură ce beam, mă simțeam pătruns de-o adâncă mulțumire, în vreme ce dimpotrivă senatorul se întuneca la față... Mă privea cum mănânc și beau, fără ca el să fi atins încă nici paharul, nici farfuria. Probabil oboseala drumului îmi ațâțase pofta de mâncare. Este dat de

când lumea, că trebuie să-ți improspătezi totdeauna puterile, și să fii gata să faci față oricărei împrejurări ce s'ar ivi, oriunde și în orice clipă. Niciodată nu m'am simțit mai dispus ca în seara aceea. Vinul îmi îmbujorase obrazii, și senatorul mă privea cu ciudă parcă, deși sub raportul puterii sufletești și trupești, nu prea avea ce invidia. Totuș, privindu-l mai bine, în lumină, mi se păru că descopăr pe fața lui urme vizibile de oboseală. Poate că de vină fusese preumblarea prin grădină, sau cine știe ce altă pricină? Oare bătrânul Baldipiero prețuia mai mult în aparență decât în realitate? E drept că la vârsta lui puterile se mărginesc să mai întrețină un rest de viață, cu singura condiție de a nu le mai preținde nimic mai mult decât se cuvine. Dar senatorul Baldipiero trecea drept un bătrân care nu voia să renunțe încă la tinerețe, ba se svonise chiar, că uneori căuta să pară mai tânăr decât ar fi trebuit, deși niciodată deajuns cât ar fi dorit-o.

„Incetul cu incetul, din vorbă în vorbă, începu el însuș să se plângă de ceea ce bănuiam numai. Imi vorbi de fericirea de-a fi tânăr și de durerea de-a îmbătrâni. Cuvintele lui trădau o ciudată mâhnire. Il ascultam de altfel destul de distrat, căci pentru mine toate acestea le socoteam firești; bătrânețea este un accident cărui trebuie să ne supunem cu toții, și de aceea trebuie să profităm de clipa prezentă cât mai cu folos. Așa că 'n vreme ce bătrânul continua

să vorbească, eu continuam să beau vin de Genzano și să mănânc diferite fructe. Servitorii negri aduseră în coșuri împletite din argint, fructe de tot felul, gustoase, cari îmi procurară prilejul să laud ospitalitatea gazdei mele. Senatorul se scuză foarte politicos că neașteptata mea sosire îl împiedicase să-mi ofere și alte desfătări, nu numai vizitarea grădinilor și un ospăț dela care lipseau muzicanții, iar locul lor îl luase un bătrân ursuz. I-am răspuns că nu le simțeam lipsa și că alături de dânsul, singurătatea îmi era foarte plăcută; îmi reproșam doar faptul că-i turburasem liniștea, deși eram fericit c'avusesem prilejul și favoarea să stau cu el de vorbă. După ce terminai, ridicându-și capul, îmi spuse că politeța mea îl măgulește mult, și că-i place să creadă că nu mint, dar că în curând nu voi mai gândi la fel, când voi fi silit să mă culc singur în pat, ceea ce nu poate fi pe placul unui tânăr, și mai cu seamă a unui tânăr căruia îi plac femeile. La cuvântul femeie, deodată îmi reveni în minte, fără să știu de ce, fereastra cu oblonul tras pe care o văzusem înaintea mesei. Aruncaî o privire senatorului; rămăseserăm singuri, în sala oglinzilor. Servitorii negri dispăruseră, fără să bag de seamă. Aveam impresia că în tavan candelabrul se legăna ușor, și că licăritoarea lui mișcare reflecta în oglinzi lumini înmiite. Băusem cam mult, și în vreme ce curățam o smochină de Pienza, ze-moasă și roșie, ascultam glasul senatorului... Pă-

rea că vine de departe, și că nu-i mai aparține lui, ci fiecăruia din Baldipierii pe cari îi vedeam risipiți în jurul meu, în nenumăratele oglinzi ce ne înconjurau.

„Atunci, fără să-mi dau bine seamă, fui cuprins de o ciudată uimire, căci iată ce-mi propunea bătrânul: să mă ridic delă masă, și să mă las condus în camera cu ferestrele oblonite, care mai adineaori îmi ațâțase curiozitatea. Acolo, voi găsi întinsă într'un pat, o femeie adormită. Dar trebuia să mă angajez pe cuvânt de onoare că n'am să caut să aflu cine este femeia aceea, și de unde vine. Totdeodată îmi puna în vedere, că desigur, voiu întâmpina oarecare rezistență, dar că gram destul de voinic s'o pot învinge. Atunci o dorință neașteptată și furioasă mă cuprinse, amețindu-mă. Mă ridicai în picioare. Toți Baldipierii risipiți în oglinzile dimprejur, se ridicară în acelaș timp cu mine, dar numai unul singur mă luă de mână, și amândoi ieșirăm din sala oglinzilor.

„Vila pustie era adâncită toată în întuneric. Senatorul mă călăuzea. Suirăm o scară. Haina gazdei se târa pe treptele de marmură cu un foșnet slab și dulce. Pașii mei, în schimb, răsunau. După mai multe cotituri, ne oprirăm. Auzii un sgomot de chei. Apoi o broască descuiată; o ușă alunecă ușor pe țâțâni unse și fui împins înăuntru, delă spate.

„Am rămas singur, pe întuneric, în mijlocul unei tăceri profunde... Trăsei cu urechea; și mi

se păru că aud o răsufare calmă și regulată. Intunericul era cald și parfumat. M'apropiai de nevăzuta care dormea. Ajuns aproape lângă dânsa, am întins mâna; am pipăit atunci, un trup gol și catifelat care tresări în aceeaș clipă; cealaltă mână mi-alunecă la întâmplare și simții sub degete trăsăturile unui chip femeiesc și o gură caldă, întredeschisă.

„Am petrecut o noapte ciudată, îndoelnică; o luptă mută și grozavă se încinsese între noi doi; trupul femeii mi-aluneca și-mi scăpa din îmbrățișare cu o putere și cu o dibăcie uimitoare, și nici un alt sgomot nu se auzea decât răsufările noastre amestecate. Lupta fu lungă, apoi puterile necunoscutei slăbiră, șalele-i se muiară, brațele-i se istoviră, și pulpele-i se desfăcură. O sudoare caldă îi umezeă pântecul; păru-i jilav i se lipea de obrazii mei... O învinsesem. Timp de câteva ceasuri, nu m'am deslipit de pe trupul ei. Il pipăiam și-l sorbeam, fără să-l pot vedea măcar, cu fața culcată pe chipul ei, în întuneric. O dorință nebună mă frământa să cunosc chipul acelei femei și aveam regretul că niciodată n'am să știu, pentrucă făcusem un jurământ stupid, dar de care mă răzbumam totuș, satisfăcându-mi poftele pe trupul acela indiferent și delicios.

„Nu știu cât timp s'a scurs în desmierdări și gânduri chinuitoare; în sfârșit, regăsii din nou ușa pe care intrasem. O împinsei cu umărul; dar ușa rezistă, ca și cum de-afară, cineva se sprijinea într'insa cu toată greutatea corpului. Apoi

auzii un foşnet şi paşi uşori depărtându-se. Atunci împinsei din nou. De data asta uşa se deschise. Făcui câţiva paşi. Zorii zilei mijeau la capătul coridorului. Eram cât pe aci să mă întorc în odaie, ca să-mi satisfac curiozitatea; dar mi-adusei aminte de jurământ. O luai la fugă, coborii scara; vestibulul era pustiu. Am ieşit afară, sub colonade. Aerul era parfumat de mirosul matinal al portocalilor. Trăsura mea, gata de plecare, m'aştepta în curte. Mă urcai în ea, pornirăm, şi istovit adormii un somn adânc.

„Priveliştile drumului îmi risipiră reveria şi amintirea acestei ciudate aventuri. Nu mai ştiam ce să cred, şi toată întâmplarea mi se părea neînţeleasă. Cine să fi fost acea femeie necunoscută şi tăcută? Ce sens avusese purtarea atât de bizară a senatorului Baldipiero? Să fi servit drept instrument al vreunei răzbunări? Sau voise să-mi ofere numai, o plăcere şi s'o mărească învăluind-o în mister? Ce e drept, îi mergea faima de om extravagant şi îmi venea să cred că așa era. În sfârşit mă pierdeam în tot felul de presupuneri.

„Ajunsei, între timp, la Milano. Aci îmi prelungii şederea. Jucam cărţi, şi cunoscuî cea mai bună societate. Mai multe femei puseră ochii pe mine, şi dintre toate una cu deosebire, pentru care de altfel amânai plecarea cu o lună. O întâlneam la teatru, la plimbare, acasă la dânsa; mă primea noaptea, la lumina lumânărilor, şi niciodată nu-mi ascundea nimica, nici chipul, nici trupul ei. Aşa că, amintirea necunoscutei, se şterse şi aproape

că o uitasem, când mă hotărîi să pornesc mai departe, spre Franța.

„La Paris, petrecerile întrecură în număr și în frumusețe tot ce se poate închipui. Intrebuințai timpul în toate felurile. Concerte, baluri, teatru; scrisorile senatorului Baldipiero îmi folosiră mult și grație lor, făcui cunoștință cu diferite persoane sus puse. Amețeala vieții în care trăiam mă făcu să nu prea regret Veneția și nici pe foștii mei prieteni. De altminteri, și ei păreau că mă uitaseră și tu la fel cu dâșii, Lorenzo. Și așa, se scurse aproape un an de zile.

„Trăiam pe atunci cu domnișoara Peronval. Era o femeie micuță și vioaie, care dansa minunat. O urmași la Londra unde avea un angajament; dar cu toate că ținea la mine, mai împărtășea dragostea și cu milord Brookball, ceea ce mă cam jignează oarecum. După un timp ne despărțirăm. La înapoiere, găsi acasă un pachet ce-mi sosise din Italia. Intre altele, conținea o lungă scrisoare dela senatorul Baldipiero în care îmi vorbea de diferite chestiuni, îmi reamintea de vinul de Genzano și de smochinele de Pienza, și în sfârșit, îmi povestea cum se terminase aventura în care mă amestecase și pentru care își cerea scuze. Își închipuia că-mi făcusem o proastă idee despre dânsul, căci ni-meni nu obișnuiește să-și cedeze locul în astfel de ocazii și să se retragă în favoarea altuia.

„Vai! scumpe nepoate, îmi scria senatorul, va veni timpul să cunoști și tu neplăcerile vârstei. Mă bizuiam prea mult pe puterile mele, când am răpit în taină și cu destulă trudă, din casa-i părintească, pe fata aceea tânără, pe care n'ai cunoscut-o la față. O aveam la mine de aproape două săptămâni și până la venirea ta nu mă simțisem încă în stare să m'apropiu de dânsa, așa cum ar fi trebuit. Iată pentru ce m'ai găsit într'o proastă dispoziție! Văzându-te, credeam că înebunesc! Îți invidiam tinerețea! Și atunci, mi-a venit în minte ideea aceluï plan nocturn. Când ne-am așezat la masă în sala oglinzilor, eram hotărît să te introduc în odaia tănuită în care se odihnea frumoasa mea captivă. Voiam să-i dovedesc, astfel, că eram stăpân pe soarta ei. Și în acelaș timp, nădăjduiam că pofta tru-pească ce mă frământa, se va stinge, mult mai repede, la gândul unui rival mai norocos decât mine. De multe ori în viață, mă despărțeam mai ușor de femeile iubite știindu-le și ale altora. Adeseori e un adevărat remediu în iubire, să-ți știi amanta necredincioasă și iată pentru ce așteptam dela subterfugiul ce încercam prin tine, o ușurare salutară! Iată pentru ce te-am împins de umeri, în odaia aceea întunecoasă, și iată pentru ce fără să vreau, am tras cu urechea lângă ușă. Am auzit lupta voastră, îmbrățișările, suspinele, tăcerile ei; apoi iarăș lupta și iarăș găfâiala voastră înăbușită, și iarăș zgomote nevăzute! Minune! o gelozie cumplită îmi

frământa trupul redeşteptat din toropeală. Poate de douăzeci de ori am vrut să intru peste voi, și dacă am luat-o la fugă prin coridoare, în clipa când ai împins ușa, am făcut-o fiindcă n'aș fi putut suporta privirea ta, fără să nu-ți sâr de gât, ceea ce aș fi regretat mai târziu pentru tot binele ce-ți datorez. Gelozia are urmări surprinzătoare; în adevăr, îmi recăpătai puterile de mai înainte, și chiar de-a doua zi seara le pusei la încercare.

„In curând, prizoniera mea păru că se supune soartei, așa că încetai de-a o mai ține închisă. Sala oglinzilor îi oglindea grația și frumusețea. Grădinile răsunau sub pașii ei ușori. Părețeam zile fermecate, toate datorite numai ție. Uneori coboram în grota stâncilor, în care glasul ei suna mai limpede și mai melodios decât apa care picura din crăpăturile stâncilor în bazinele sonore. Eram fericit. Iubita mea părea că mă iertase, pentru felul în care răpisem și posedasem frumusețea ei. Părea că se complăce în noua ei viață. Căpătase asupra-mi o influență așa de mare, că, într'o bună zi, îi mărturisii totul. Și, în felul acesta, a aflat cum te chiami și cine ești. Și iată pentru ce te urăște, tot așa cum mă urăște și pe mine.

„In fiecare seară îmi umple un pahar cu vin de Genzano. Ce frumoasă e în clipa când ridică în mâinile-i fine carafa întunecoasă! Și vinul curge în pahar, un potir vechiu, de cristal subțire, și răcoros pe buze! Il duc la gură cu

nesațiu. Știu bine, cu toate acestea, că 'n vinul pe care-l sorb, e amestecată otravă. Ea însăș prepară impalpabila pulbere. Și zi cu zi, îi simt efectul: încetul cu încetul sângele îmi îngheață în vine; la ce bun să-mi apăr viața pentru atâta lucru? De ce să răpesc unei femei plăcerea de-a se răzbuna? In fiecare seară sorb potirul uci-gător cu zâmbetul pe buze. Tu însă, scumpul meu nepot, ești încă prea tânăr și meriți să fii înștiințat. După mine, va veni și rândul tău; ți-am citit osânda în ochii acestei fete ciudate. Păzește-te! Am vrut să te previu de primejdia ce te așteaptă, și să mă plătesc astfel de nenorocirea ce ți-am pricinuit. Cu toate că, după mine, nu e o nenorocire așa de cumplită cum s'ar putea crede. Această amenințare nevăzută care atârnă asupra capului tău te va face să te bucuri de viață cu mai multă putere, cu îndoită ardore. Tinerețea se încrede prea mult în ziua de mâine! Trebuie să-mi mulțumești că am știut săți ațât plăcerile așa cum trebuie. Adio! Măinile mi-au înghețat. Poate că în seara asta, bătrânul Baldipiero are să bea pentru cea din urmă oară”.

* * *

„Senatorul avusese dreptate: din ziua aceea, gânduri noi mă năpădiră. Firea mi se schimbă cu totul. Așa dar exista cineva care căuta cel puțin cu gândul, să-mi ridice viața. Ceasul morții mele nu mai atârna de-acum de legile naturii;

era cineva care se gândea să-mi grăbească clipa morții! Era cineva pentru care moartea mea nu era un simplu eveniment obișnuit, ci din potrivă o dorință vie, pe care căuta s'o împlinească pe neașteptate, fără să pot prinde de veste. Nu aveam nici măcar mijlocul să pot îndepărta această nevăzută amenințare, sau să-i previu efectul. Insuș faptul că trăiam mă făcea vulnerabil!

„Ce schimbare! Până atunci, trăisem cu ajutorul tuturor. Simțeam în juru-mi sprijinul unui acord tacit. Toți din jurul meu îmi dădeau o mână de ajutor; câtă lume, cunoscută și necunoscută, nu se străduia direct sau indirect, ca să-mi înlesnească viața mea frumoasă de toate zilele!... Brutarul care îmi frământa pâinea și croitorul care-mi cosea hainele, n'aveau altă dorință și alt scop, decât să mă mulțumească! Pentru mine se recoltau holdele, pentru mine se culegeau viile! Unde mai pui falanga nenumărată a artiștilor? Omul trăiește în mijlocul unui cerc de eforturi comune! Și ca să-ți dau o pildă că în viață ai nevoie de lucruri însemnate și neînsemnate, e de ajuns să-ți spun că bărbierul ca și profesorul de dans, unul procurându-mi o plăcere, celălalt o necesitate, îmi completează nevoile vieții, la un loc cu toți ceilalți de cari nu mă pot lipsi! Va să zică, eram opera comună a tuturor! Și când mă îmbolnăveam, nu alergau medicul și farmacistul să mă îngrijească și să mă vindece? Cu ce ușurință ne batem joc de

toți acești oameni cumsecade, și ce repede uităm silințele ce-și dau ei, ca să ne fie de folos. Căci nu e lucru ușor să cunoști corpul omenesc, sau să găsești leacuri spre a-l întreține și a-l îngriji!

„Intr'un cuvânt, profitam de acest acord universal care, până într'un anumit punct, mă pune la adăpostul riscurilor și al oboselii ce-ar fi trebuit să îndur dacă aș fi fost silit să mă îngrijesc și să-mi întrețin singur viața. Nevoile mele erau prevăzute la timp și satisfăcute. Și iată acum, că deodată, un necunoscut refuză să-și dea concursul în această învoială universală! Mai mult, — pretinde chiar să lucreze împotriva-mi și se declară dușmanul meu. Iată că dintre toți, o singură voință trece de partea cealaltă! Și voința aceasta, ce voia? moartea mea drept răsplată pentru o ofensă la a cărei săvârșire nu servisem decât ca un instrument orb. Și firește, are să-și ajungă planul; poate chiar mâine?

„Și pe această femeie n'o cunoșteam nici din nume, nici din vedere!...

„Gândurile acestea îmi turburază liniștea. Mărturisesc că așa gândeam la început, dar toate fură trecătoare, și cu vremea începui să resimt o mulțumire ciudată. Bătrânul senator Baldipiero avusese dreptate. Această amenințare care mă pândeă, mi-a fost de folos, ca să trăiesc mai intens clipa prezentă; viitorul e, în adevăr, nesigur. Și atunci, chipul femeilor începu să capete un alt înțeles în ochii mei: de-acum, il

căutam pe-al necunoscutei mele. Deși aveam puține șanse să-l întâlnesc, mă gândeam că întâmplarea jucase prea mare rol în toată aventura mea, ca să nu nădăjduiesc că și de-aci înainte are să se amestece în viața mea, și are să sfârșească astfel prin a mă pune față în față, odată și odată, cu dușmana mea.

„Vestea morții bătrânului Baldipiero, care îmi sosi câțeva vreme după, mă întări mai mult în gândurile ce mă frământau. Bătrânul îmi lăsa moștenire vila cu tot mobilierul ce conținea.

„Totuș, nu mă grăbii să intru în posesia averii moștenite. Eram îndrăgostit de-o doamnă din înalta societate și dragostea ei mă făcu să uit moștenirea, durata absenței mele și chiar promisiunea ce mă amenința. Ce importanță poate avea otrava sau pumnalul pentru cel ce e săgetat de amor și de otrava lui veninoasă?..

„Abia după un an, pe care l-am petrecut în călătorii, simții deodată dorința de-a-mi revedea țara și cu deosebire, Veneția. Mă aflu în Amsterdam, care se aseamănă cu Veneția prin canalele sale, deși n'o egalează nici prin culoarea cerului, nici prin surâsul femeilor. Ședeam la o masă de joc, pierzând și câștigând, după noroc; când iată, că printre monedele risipite pe postavul verde zării un țechin de aur. Il apuca și îl privii între degete. Reprezinta un leu înaripat. În clipa aceea revăzui Veneția, cu canalele ei nesfârșite, cu cerul, cu palatele și campanilele-i numeroase, cu rozacele de marmură

trandafirie de pe palatul Aldramin, cu fațada roșcată a palatului tău, Lorenzo! Revăzui cele trei trepte ale debarcaderului; mă revăzui deodată pe cheiul Schiavoni, ca altădată în ziua aceea, în care mă hotărîsem de plecare, alături de seniora Balbi. Un pescăruș de argint sbura în aerul străveziu al lagunei. Seniora Balbi arunca grăunțe porumbeilor; erau toți grași și bine hrăniți. Aveam impresia că țineam unul în mână: era cald, era alb, și purta, pe gât o pată roșie ca sângele!...

„Peste câteva săptămâni eram în drum spre Italia. Făcui călătoria în liniște, și în trecere, mă oprii la vila rămasă moștenire dela senatorul Baldipiero. Era o zi frumoasă și grădinile răspândeau mireisme... Am străbătut apartamentele condus de servitorii negri, cari îmi deschideau ușile fiecărei odăi; îmi fu peste putință să recunosc odaia în care am petrecut o noapte așa de voluptoasă și de primejdioasă, de ale cărei urmări am fost vestit în scrisoarea bătrânului senator. Soarele intra pretutindeni pe ferestre, pretutindeni domneau ordinea și liniștea. Luai masa în sala oglinzilor. Și mă întrebam nedumerit, dacă nu cumva toată povestea de odinioară nu fusese o simplă iluzie nocturnă, datorită vinului de Genzano? Poate că și scrisoarea senatorului, nu era decât o urmare a glumei de altădată? Bătrânul, e drept, murise; dar la vârsta lui moartea era firească, și poate că nu i-o gră-

bise nimeni. Dealtminteri, mă gândeam să las pe altădată descurcarea acestei întâmplări.

„Prima mea vizită în Veneția, ți-am făcut-o ție, Lorenzo. Ca și altădată, am sărit din gondola legănată, și am urcat cele trei trepte din pragul casei tale, învechite de sărutările valurilor. Ca și altădată, te-am strigat din capătul scării, iar tu mi-ai răspuns de sus. Ți mărturisesc că în aceeaș clipă am simțit în suflet o neașteptată gelozie. Nu erai singur; văzui lângă tine un tânăr gentilom sculându-se în picioare la vederea mea. Era grațios, însă voinic; ținea în mâini un instrument muzical pe care-l asvârli lenevos pe-o masă, cu un aer distrat și familiar, privindu-te prietenos. La început prezența lui îmi procură oarecare neplăcere. Era prietenul tău și 'mi uzurpa o calitate la care credeam că am un drept exclusiv. Dar izbutii să-mi înving această primă impresie. Mă gândii că lipsisem prea mult, și că vina era a mea de-a te fi lăsat singur atâta vreme, așa că ura se schimbă în recunoștință, față de acel tânăr care știuse să te consoleze de infidelitatea mea vagabondă. El îmi primi complimentele cu multă demnitate și politeță, dar tu ne-ai strâns mâinile la amândoi.

„Iată cum devenii ca și tine prieten cu Leonello. Mai târziu aflai amănunțit cum ați făcut cunoștință. Leonello era originar din Palermo. Părinții îl trimiseseră, zicea el, la Veneția, ca să cunoască moravurile timpurilor. Trăia de un an aci și părea că-și uitase țara de unde plecase. Avea

o frumusețe siciliană, ochii vii și însuflețiți, nasul fin, gura admirabilă, n'avea un fir de mustață, talia subțire și mersul grațios. Cunoscându-l mai de-aproape îmi plăcu, căci avea o fire blândă și rezervată. Nu iubea femeile, ba chiar le ocolea; probabil era pios și deși nu ne împărtășea gusturile, lua parte bucuros la petrecerile noastre.

„Reîncepurăm astfel să petrecem iarăș ca în anii tinereții. Dar tinerețea noastră eră pe sfârșite în vreme ce a lui, în toată splendoarea, era o pildă de cuminenie. Ca și altădată, reîncepurăm să frecventăm cazinourile și sălile de joc. Și iarăș ne ascunseserăm fețele sub măști de carton! Și iarăș furăm veseli! E imposibil să fii altfel în Veneția, și slavă Domnului, și tu și eu, eram venețiani adevărați. Leonello se mulțumea să zâmbească cu gravitate la toate nebuniile noastre.

„Carnavalul anului acesta, fu din cele mai strălucite și mai însuflețite. Petrecerile se țineau lanț și într'o zi hotărîrăm să petrecem câteva zile la vila mea. Odată înțeleși, plecai cu o zi înainte singur, ca să pregătesc cele necesare. Tu, Leonello și alți câțiva prieteni urma să veniți a doua zi, iar peste două zile trebuiau să mai sosească noi invitați. Timpul era dulce, așa că iluminarăm grădina cu lampioane. Spectacolul făgăduia să fie din cele mai plăcute.

„N'ați lipsit nici unul. La ora hotărîită ați sosit împreună cu alți cinci prieteni. Erați cu toții mascați, și drept e, o bandă admirabilă! V'am

plimbat pretutindeni ca să vă arăt pregătirile ce făcusem în vederea serbării. Organizasem un bal la lumina lampioanelor, în grotă stâncilor, și apoi o masă ȧorvită în sala oglinzilor. Am intrat cu toții în sală ca să încercăm luminile. Eu țineam de braț pe Leonello. El râdea și-și făcea vânt cu masca-i de carton. Am poruncit servitorilor să închidă ferestrele și să tragă storurile ca să se facă întuneric bine și să putem astfel judeca efectul luminilor. Rămăseserăm cu toții în umbră, căci se făcuse întuneric. În vreme ce strigam servitorilor să se grăbească, deodată simții ceva rece și ascuțit pătrunzându-mi în piept, și străpungându-mă drept în inimă; sângele îmi năvăli în gură...”

* * *

La lumina lămpilor, ne apropiarăm de Baltazar Aldramin; un pumnal îi străpunsese pieptul. Vârful îi atinsese inima probabil, căci Aldramin era mort. Câteși șapte ședeam în jurul lui prostiți și înmărmuriți. Erau de față Ludovico Barbarigo, Nicolo Voredan, Antonio Pirmiani, Iulio Boltarol, Ottavio Vernuzzi, Leonello și cu mine. Toți prieteni cu Aldramin, toți cari ne-am fi dat viața pentru dânsul, căci îl iubeam cu toții, așa cum ne iubea el pe noi. Niciodată nu existase între noi rivalitate, sau ceartă, nimic decât numai sentimente de stimă și prietenie.

Nu mai încăpea îndoială, Baltazar Aldramin se

omorîse singur! Iși înfipsese pumnalul ucigător cu propria-i mână! Dar de ce? Era tânăr, era bogat, era fericit! Ce durere îl doborîse, și pe care ne-o ascunsese tuturilor? Rămăsesem nemișcați, îndurerați, cu fețele palide ca și cartonul făinos al măștilor ce țineam în mână. De sigur, Aldramin se omorîse singur, și acuma îi priveam cadavrul cu ochii înmărmuriți, dar deodată, o aceeaș bănuială monstruoasă și inevitabilă ne fulgeră la toți prin minte. Dacă lovitura fusese dată pe întuneric chiar de unul din noi? Sufletele ascund multe taine în adâncul lor! Dar cine să fi fost vinovatul? Care din noi să fi săvârșit această ascunsă nelegiuire? Acesta, celălalt? Cine?

O frică năbușită ne sugruma parcă pe toți, și pentru că nu îndrăzneau să ne privim unul pe altul, ne spionam prin oglinzile încăperii cari reflectau și multiplicau chipurile noastre în jurul trupului neînsuflețit al lui Baltazar Aldramin: și parcă toate cadavrele risipite în oglinzile dimprejur păreau că ne acuză pe fiecare din noi.

Și aceeaș neliniște de spaimă ne urmări multă vreme după ce Aldramin fu înmormântat, în biserica San Stefano, unde odihnește cu mâinile încrucișate deasupra ranei înroșită de sânge. Barbarigo, Voredan, Pirmiani sau Boltarol, de câte ori ne întâlneam, ne priveam cu o teamă instinctivă unul de altul. Abia îndrăzneau să ne întindem mâna. Situația se înrăutăția zi cu zi. Boltarol și Barbarigo se bătură în duel pentru un motiv neînsemnat, nevoind să dea pe față adevărata pri-

cină pentru care se certaseră. Boltarol fu rănit mortal, și Barbarigo trebui să plece din țară.

Fui cuprins de-o adâncă tristețe; nu mă puteam consola de moartea lui Aldramin. În zadar se încerca Leonello să mă distreze. Știa să cânte admirabil din mai multe instrumente, și se silea să mă scoată din melancolia în care căzusem. Ne întâlneam zilnic. Pe el însă niciodată nu l-am bănuț. Blandețea și sinceritatea lui îmi risipise orice îndoială, așa că niciodată nu i-am adresat un cuvânt măcar din toate gândurile ce mă îndurerau.

Intr'o zi mă întâlnii cu Voredan; îmi ceru vești despre Leonello care dela o vreme locuia într'un apartament din palatul meu. Ii le dădui, și la despărțire, îmi strigă cu'n răs răutăcios: „Ferește-te de întuneric!”

Această bănuială nedreaptă îmi răni inima în sentimentul dragostei prietenești ce aveam pentru Leonello. Văzând că mâhnirea mea crește pe fiecare zi, Leonello mă hotărî să călătorim. Pretindea chiar c'avea treburi la Roma și că ai lui îl chemau la Palermo. Mă prefăcui că-l cred, știind că aceasta era doar un pretext ca să mă facă să schimb localitatea. Șederea în Veneția nu-mi pria. Clopotele bisericei San Stefano, care se afla în vecinătatea palatului nostru, mă făceau să tresar mereu; și de fiecare dată reîmprospătau în mine cruda amintire a lui Aldramin. Mă hotărîi deci să plec. Făcurăm repede pregătirile. Coborîrăm cele trei trepte ale palatului, învechite de apa stră-

vezie; întorsei de câteva ori capul să mai privesc odată fațada albă a palatului Aldramin... Rozacele de marmură trandafirie, însuflețite parcă de ploaie, păreau două răni delicate și cicatrizate!

* * *

Pornirăm la drum, Leonello și cu mine, în aceeaș trăsură. Ne gândeam să poposim peste noapte la Pienza, dar înserarea ne surprinse destul de departe de oraș, în mijlocul unei păduri întunecoase de brazi. N'apucasem încă să ieșim dintr'însa, că deodată auzirăm țipete și ne pomenirăm înconjurați de-o ceată de tâlhari. O parte agitau făclii sub botul cailor speriați, în vreme ce ceilalți țintiseră pistoalele spre noi. Servitorii noștri se făcuseră nevăzuți.

În zadar încercaram să ne apărăm. Spedele noastre fură de prisos. Cât ai clipi din ochi, fui legat zdravăn; apoi mă legară și la ochi. Atât apucaii să mai văd: pe Leonello care se sbătea și el în mâinile bandiților. Doi oameni mă apucară, unul de cap, altul de picioare, și mă purtară departe. Apoi, mă ridicară în picioare și începură să mă împingă dela spate. Pământul acoperit de acele frunzelor, aluneca sub picioare. După ce ne oprirăm, m'au desbrăcat de haine, și m'au legat de trunchiul unui brad. Coaja mă sgâria pe spate, și pielea mi se lipea de reșina ce se scurgea prin crăpături. După un timp, auzii iarăș sgomof de pași. O luptă se încinsese. Desigur făceau și

cu Leonello ce făcuseră și cu mine, dar probabil că el se împotriva, judecând după sgomotul înăbușit ce-mi ajungea până la urechi. Și tremuram de teamă ca nu cumva în toiul luptei, Leonello să capete vreo lovitură. Aș fi vrut să-i strig că în astfel de împrejurări neplăcute lucrul cel mai bun e să te supui, fiindcă nu câștigi nimic împotrivindu-te; dar călușul care îmi înțepenea gura mă amuțise. În sfârșit, se făcu tăcere. Credeam că tâlharii sfârșiseră de lucru; când, deodată, izbucniră râsete, amestecate cu exclamații sgomotoase. Dar după câteva clipe totul reîntră în tăcere iarăș. Probabil tâlharii se depărtaseră, mulțumiți de munca lor. Numai vântul se auzea ușor prin vârful copacilor. Păsări de noapte săgetau la răstimpuri, cu sborul lor iute și catifelat. Din timp în timp, câte un cucuruz de brad cădea pe pământul moale.

Ne aflam așa dar, Leonello și cu mine, în mijlocul unei păduți singuratice, legați fiecare de câte un trunchiu de brad. Situația nu era de loc plăcută, dar în loc să mă gândesc la neplăcerile ce-mi oferea, mă încercai s'o îmbunătățesc pe cât era cu putință. Legătura de pe ochi slăbise puțin și reușii în sfârșit s'o trag. Aruncai o privire în jurul meu. O torță, aproape pe sfârșite, ardea încă înfiptă în pământ. Lumina ei, luminează trunchiurile roșcate: de unul din ele era legată o formă goală — Leonello. O gură de vânt reaprinse torța. Da, Leonello era. Trupu-i alb părea o pată de lumină pe

fondul întunericului; dar să fi fost iluzie oare, sau vreo vrajă ciudată? Trupul acela, era un trup de femeie! Și cu toate acestea, era Leonello. Intorsese capul, și nu-i se vedea decât numai ceafa, cu părul tuns; și cu toate acestea, nu încăpea vreo îndoială: era Leonello! L-aș fi recunoscut numai după mâna lui delicată, și parcă o văd, cum se crispase, mică și fină, pe coaja trunchiului!

O femeie! Și deodată simții deșteptându-se și clocotind în mine o bănuială crudă și plină de uimire! O femeie!... Așa dar, Leonello, era o femeie!.. Lovitura de pumnal, rana roșie de sânge!.. Aldramin!...

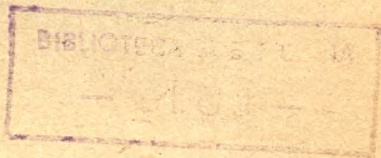
Torța se stinse brusc. Călușul îmi înțepenea gura, și gânduri clocoteau în mine! Gânduri negre și încălcite, cari se luminau parcă încetul cu încetul. Adevărul îmi apăru limpede și atunci mi se păru că Aldramin îmi povestea cele ce v'am repetat până aci.

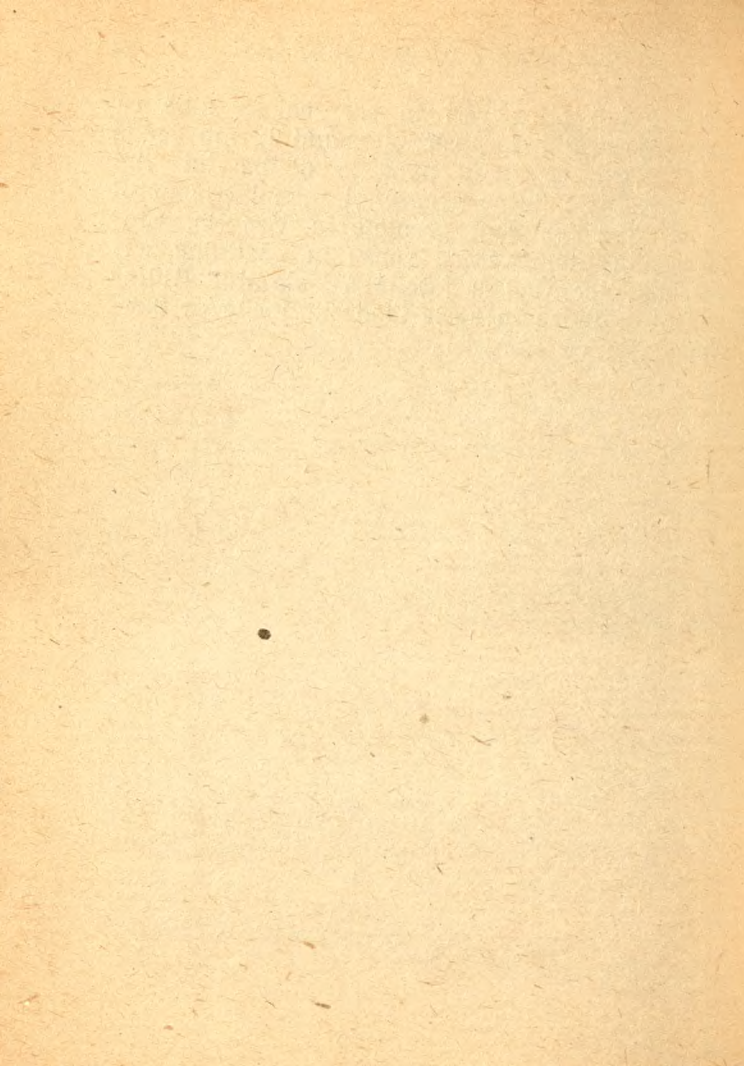
Dimineață, un tăietor de lemne care trecea pe acolo îmi tăie frânghiile ce mă țineau legat, și-mi dete drumul. De oboseală și de durere, leșinasem. Când mi-am venit în fire, eram întins pe pământ. Mi-am adus aminte tot ce se petrecuse și mi-aruncaii privirea în spre copacul unde văzusem legată pe femeia pe care o credeam Leonello. Dar locul era gol! Desigur, necunoscuta reușise să se deslege singură și fugise. M'apropiai de trunchiu; frânghia rosesese coaja copacului, pe alocurea; o ridicai de jos ruptă. Lem-

narul o luă și o vârî în sac, ca să aibă cu-
ce-și lega brațul de nuele, și amândoi, unul lângă
altul, pornirăm tăcuți până la coliba lui. Aci
îmi dete niște haine groase, și numai așa putui
să mă înapoiez fără greutate la Veneția. Clo-
potele din San Stefano sunau în văzduhul îm-
purpurat; iar vechea fațadă a palatului Aldra-
min își oglindea în apele lagunei, florile de mar-
mură-roșie ca sângele...

A APĂRUT :

- 1.—*M. Sadoveanu* : **Războiul Balcanic**
- 2.—*I. Agârbiceanu* : **Diavolul**
- 3.—*P. I. Jouve* : **Spitalul**
- 4.—*Gérard de Nerval* : **Mâna vrăjtită**
- 5.—*Oscar Wilde* : **Crima Lordului Arthur Savile**
- 6.—*A. de Herz* : **Şeful Gării**
- 7.—*Gleb Uspenski* : **Lăcustele**
- 8.—*Gala Galaction* : **Tcămne de Odinioară**
- 9.—*Edgar Poe* : **Fantezii humoristice**
- 10.—*Rémy de Gourmont* : **Secretul lui Don Juan**
- 11.—*Gh. Brăescu* : **Nuvele**
- 12.—*G. Galaction* : **Viaţa lui M. Eminescu**
- 13.—*H. de Balzac* : **Adio**
- 14.—*Albert Samain* : **Xanthis sau vitrina sentimentală**
- 15.—*H. Sanielevici* : **La Montnorençy**
- 16.—*Blasco Ibañez* : **Imprumutul Răposătei**
- 17.—*Anatole France* : **Domnişoara Roxana**
- 18.—*Anton Bacalbaşa* : **Din viaţa militară**
- 19.—*Stefan Petică* : **Poeme**
- 20.—*Bojena Niemţova* : **Zina apelor**
- 21.—*Ion Dongorozi* : **Surpriză...**
- 22.—*Sandu Tetvajen* : **Poveştile lui Hinu Ion**
- 23.—*Jach London* : **Omul cu obrazul 'ncrustat**
- 24.—*I. Ciocârlan* : **Flămânzil**
- 25.—*Eug. Bourceanul* : **Lupii**
- 26.—*J.-H. Rosny* : **O sărutare**
- 27.—*Al. Ciura* : **Homunculus**
- 28.—*Leon Tolstoi* : **Viaţa mea**
- 29.—*N. Batzaria* : **Prima turcoaică**
- 30.—*J. Jaurès* : **Patru cuvântări**
- 31.—*Hanns Heint Ewers* : **Pălajenul**
- 32.—*Goethe* : **Faust**
(traducere de L. Nădejde)
- 33.—*Ioan Petrovici* : **Amintirile unui bălat de familie**
- 34.—*Thomas Mann* : **Tristan**
(traducere de Eman. Cărbu)
- 35.—*Natalia Negru* : **Amazoana**
- 36.—*Joseph Conrad* : **Laguna**
- 37.—*I. Vinea* : **Descântecul**
- 38.—*Anatole France* : **Crainquebille**
- 39.—*Holger Drachman* : **Povestiri din Danemarca**
(traducere de I. Botez)
- 40.—*H. Sanielevici* : **În tren**

SUB TIPAR:

- No. 41.** — *Henri de Régnier* : **Secretul Contesei Barbara**
(Traducere de Theodor Solacolo)
- No. 42.** — *I. Agârbiceanu* : **Singurătate**
- No. 43.** — *G. Brandes* : **Balzac și Stendhal**
(Traducere de F. Aderca)
- No. 44.** — *N. Davidescu* : **Crima din strada Noptii**
- No. 45.** — *Guy de Maupassant* : **Livada de măslin**
(Traducere de M. Carp)

EDITURA „ADEVÉRUL” S. A. — BUCUREȘTI, SĂRINDAR, 9-11

